

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. SCHINA

COMITETUL :

G. PLASTARA Prof. la Facultatea de Drept din București	D. NEGULESCU, Profesor la Facultate a de drept din București	GR. CONDURATU Consilier la Curtea de Apel din București	V. ANGHELOVICI Dr. în Drept din Paris Judecător Tribunalul Ilfov	ALEX. CERBAN Dr. în Drept din Paris Profesor Universitar	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat
--	--	---	--	--	---

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autoriz. 200 lei
„Magistrați și Avocați . . . 120 „
6 luni prețul cel de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SĂPTĂMÂNĂ
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5

Lângă Palatul Justiției

— TELEFON 13/20 —

SUMAR

— Asupra problemei funcționarilor publici, de d-l At. Gusti, Director în Ministerul Muncii.

— Limita dintre Penal și Civil, de d-l avocat Ștefan Scriban.

— În Supliment: Evoluția dreptului Sindical.

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de Casație s. I: Strămutarea proceselor Statului dela Iași la București pe temeiul Decretului nr. 1773/919 este un declinator de competență; pe temeiul acestui principiu nu se poate aplica strămutărilor cerute dispozițiunile excepționale privitoare la strămutarea pentru cauză de rudenie.

— Curtea de Casație s. II: Hotărârea primei instanțe care acordă despăgubiri civile nu cade.

— Curtea de Apel s. I: George Pretorian cu Aglae Miclescu. (În baza Decretului-lege 1891 art. 7 din 1919 proprietarul obține evacuarea chiriei).

— Trib. Ilfov s. I c. c.: Ștefan Pispuris cu Ștefan Trașărescu. (Contractele de arendare ale moșilor supuse exproprierii se desființează; Cele ale căror arendări nu au intrat în stăpânire sunt de drept reziliate).

— Jud. ocolului Spineni-Olt: Gheorghe Ilie cu Păun Costache. (Contravențiunea prevăzută de art. 13 din Decretul-lege 223/919 este un delict contravențional).

— Jud. ocol. rural Boteni: Maria Const. Din. Zăuțianu cu Gh. Anđ. Luidă și Const. Din. Șrbu. (Prima vânzare fiind rezolvită dela sine, și urmează rezoluțiunea celei de două vânzări).

— Jud. ocol. rural Herța Dorohoi: (Meseriași cari nu pot fi condamnați când lucrează Duminică).

Rezumatul jurisprudenței Curților de apel și Casație

— *Apel I:* 1. Decretul-lege 1420/920. — Cum are dreptul de a face contestație. — Art. 4 al. 3 din decret. — Condițiunile ce trebuie să îndeplinească un proprietar spre a se putea muta în imobilul său. — Art. 5 și 19 din Decretul-lege 1420/920. — 2. Decretul-lege 1420/920. — Un chirieș care speculează imobilul închiriat nu poate beneficia de prelungirea contractului. — Art. 30 din Decretul-lege 1420/920 și 33 din legea măsurilor excepționale. Art. 1418 c. civ. — 3. Decretul-lege 1420/920. — Reînnoțare sub condițiune suspensivă de chirieș.

— *Apel II:* 1. Decretul-lege 1420/920. — Un proprietar care își vinde imobilul pentru a se muta în alt imobil al său deținut de un chirieș caruia i s'a prelungit contractul prin efectul legii. — Caz de forță majoră. — Art. 5 al. 3 din Decret-lege. — Interpretare. — 2. Absența. — Curator. — Subînchirierea imobilului celui absent. — Specula. — Nespecializabilitatea art. 30 din Decretul-lege 1420/920.

— *Apel III:* 1. Cesiune. — Notificare. — Căruș. — Răspundere. — Art. 1393 și 1395 c. civ. art. 423 și 436 cod. com. — 2. Apel. — Îscălit de altă persoană. — Procură. — Nespecificarea împuternicirii de a iscali apelul. — Nevalabilitatea lui. — Art. 317 pr. civ.

— *Apel IV:* 1. Apel. — Drept de retenție. — Cerere nouă neînvoată la prima instanță. — Inadmisibilitatea. — Art. 32 al. 1, 2 și 3 pr. civ. — 2. Apel. — Consilier delegat de a face apelul. — Amânare de comun acord. — Comunicare de motive. — Era în drept consilierul delegat de a amâna? — Soluție afirmativă. — Art. 91 pr. civ. — 3. Legea de organe izare judecătorească, 14 Regul. legii pentru organizarea judecătorească și 326 și 69 pr. civ.

— *Casație I:* 1. Recuzarea judecătorilor. — Cesiune care nu este de ordine publică și ca atare nu poate fi invocată în Casație cu privire la judecătoria instanței de fond. — 2. Jurământ decizoriu.

— *Casație III:* 1. Recurs în contencios. — Funcționar depinzând de Ministerul de Interne. — Destituire. — Garanțiile și formalitățile legii din 6 Ianuarie 1917. — Art. 4 al legii. — 2. Femeie maritate.

Publicăm în supliment gratuit al „Curierului Judiciar” remarcabilul studiu asupra Evoluțiunii Dreptului Sindical, datorit eminentului magistrat, d-l Traian Alexandrescu, Primul Președinte al Trib. Teleorman; iar în capul revistei articolul distinsului publicist și director general al Ministerului Muncii, d-l A. Gusti, asupra problemei funcționarilor publici.

Ambele lucrări pătrunse de spiritul vremurilor, care cere ca toate categoriile sociale să se organizeze cât mai bine, sunt menite să arate conducătorilor Statului și Parlamentului nevoile și dorințele funcționarilor publici de a fi puși în situația legală a-și îndeplini cât mai conștiincios datoriile profesionale producând maximum de bine serviciului public, în primul rând, și totdeauna funcționarului însuși.

D-l Traian Alexandrescu dovedește prin studiul său că dreptul sindical este un drept corporativ ce s'a impus pe nesimțite colectivității, dictându-și legile și înrădăcinate sa, accentuându-se cu numărul aderenților, având aceiași rațiune de a fi la toate categoriile și organizațiunile de profesioniști, muncitori, profesuni libere, funcționari publici.

În ordinea dezvoltării istorice dreptul sindical s'a pus în discuțiunea juridică în Franța la 1791, trecând sub regimul Codului Napoleon, revoluțiunea dela 1848 și a fost definitiv consacrat prin legislațiunile posteroare revoluției din 1848 și anume prin legea Waldeck Rousseau dela 1884 și legea din 1901. Caracterul licit al mijloacelor cominatorii în valorificarea scopurilor urmărite, punându-se în discuțiune și înaintea justiției s'a recunoscut de Curtea de Casație din Franța că asociațiunile sindicale au dreptul de a uza, ca mijloc cominator, de amenințări, limitându-se însă acest drept numai la apărarea intereselor profesionale.

D-l Alexandrescu constată cu drept cuvânt că consolidarea dreptului sindical se impune și mai mult ca un corectiv al sistemului parlamentar în a cărui alcătuire nu pot intra din cauza defectuoșităților de funcționare toți reprezentanții categoriilor sociale producătoare. Ajungând la dreptul sindical în România, d-l Alexandrescu constată situația privilegiată ce este creată la noi asociațiunilor prin art. 27 din Constituție, ce trezbește interpretat în sens extensiv, atribuindu-se un egal drept de asociațiune tuturor acelor cari vese să profite de avantajul solidarității și al unei activități comune și în vederea valorificării unor revendicări de ordin profesional, moral și economic, ne putând avea altă îngrădire decât aceea a existenței unui obiect licit și al obligațiunii de a nu constitui un așe-

zământ contra ordinii publice și bunelor moravuri. În opozițiune cu legea constituțională, spune d-l Alexandrescu, legiuitorul ordinar a dat acestui text o precizie, care este denaturarea lui, prin legea din 20 Decembrie 1909, cunoscută sub numele „legea contra sindicatelor”.

Făcând o subtilă analiză pentru a învedera artificialitatea ce rezultă sub raportul dreptului sindical, din deosebirea ce se face între funcționarii manuali, de gestiune și de autoritate, învederând lipsa caracterului nociv al sindicatelor, se dovedește tocmai că aceste sindicate vor contribui la întărirea autorității Statului și ca alare nu se explică și nici nu se justifică ostilitatea guvernamentală față de aceste sindicate.

Eminentul prim-președinte al Trib. Teleorman, termină studiul său, afirmând că evoluțiunea dreptului sindical se confundă cu zbuciumul neîntrerupt al suferințelor omenești în ascensiunea lui către formula intangibilă de progres care a fascinat umanitatea către idealul de fericire generală.

D-l A. Gusti, directorul general al Ministerului Muncii, consideră că printre problemele mari și importante de după război, ce sunt teoretic de limpezit și practic de soluționat în cadrul noii vieți de stat a României întregite trebuie să se socotească și aceia a funcționarilor publici privită în complexul ei din dublu punct de vedere: al interesului public și al interesului profesional propriu zis. Discutând în maestru chestiunea, d-l Gusti ajunge la o tristă dar exactă constatare și anume: Funcționarul public este înainte de toate setos de dreptate și de adevăr. Tratați de decenii în paria societății de către partidele politice cari se alternau la puterea Statului; socotiți ca un soi de clientelă bună pentru orice; priviți ca instrumente, ca obiecte neînsușite în mâinile conducătorilor și nu ca ființe omenești; fără drepturi, fără viață proprie, fără suflet și fără ideal; jigniți, umiliți și desconsiderați, funcționarii publici doresc să înceapă astăzi o viață nouă de libertate și omnire, de progres și bună rânduială.

Funcționarii salariați de stat, județ și comună, ne spune d-l Gusti, nedespărțind din mîntea lor chestiunea bunului mers al serviciilor publice, conexă cu aceia a apărării intereselor profesionale și economice, grupați în sindicate vor să se pună capăt unei atare stări de lucruri; ei socotesc tocmai că îndreptarea se va produce când o colaborare mai strânsă și mai activă se va stabili între gradele inferioare cu gradele superioare sau erarhici, care dacă va pune capăt omnipotenței abuzive practicate până astăzi, mai tînde și la sistemul de auto-guvernare ce-l găsim la baza principiului asociațiilor profesionale.

CURIERUL JUDICIAR

Asupra problemei funcționarilor publici ¹⁾

Printre problemele mari și importante de după război, ce sunt teoretic de limpezit și practic de soluționat în cadrul noii vieți de stat a României întregite, trebuie să socotim și pe aceia a funcționarilor publici

Prin această problemă, înțelegem totalul de chestiuni referitoare la funcționarii publici, privite din

dublu punct de vedere: al interesului public și al interesului profesional propriu zis.

Socotesc că aceste două fețe ale problemei, sunt în fond complimentare și că, în realitate, ele se întregesc și se condiționează reciproc. — Funcționarul public, cu adevărat demn din acest nume, funcționarul conștient de importanța, oricât de relativă, a rolului ce îndeplinește înăuntrul acestui mecanism greoi și complicat care este statul modern, nu va despărți niciodată în mîntea sa, chestiunea bunului mers al serviciilor publice, de aceia a unei juste ocrotiri a intereselor sale profesionale. — Drepturile și datorile funcționarilor publici, sunt două fețe ale aceleiași probleme. — După cum Funcționarul public nu trebuie și nu poate să se desintereseze de situația specială pe care el o ocupă în societatea modernă, după cum trebuie să participe activ la apărarea intereselor sale de natură colectivă și profesională, tot astfel nu poate sta nepăsător, de pildă, în fața problemei de reorganizare a serviciilor publice, în sensul ca ele să corespundă cât mai mult nevoilor grele pentru care au fost create. — Asemenea el nu poate rămâne indiferent în fața modului cum se cheltuiește banul public pentru crearea și organizarea acestor servicii, sau a risipei ruinătoare care se face sub pretextul aparent al unor nevoi simțite. În sfârșit, funcționarul public este în cel mai înalt grad interesat a ști că epoca feudalismului administrativ, a abuzurilor și hatărurilor de tot felul a luat sfârșit; că sinecurismul—această plagă omorătoare a societății noastre, trebuie stărpit; că diletantismul funcționăresc—motiv de trândăvie plătită și corolar inevitabil al politicianismului arbitrar, a devenit imposibil și că promovarea în treptele superioare trebuie să se facă numai pe baza aptitudinilor, ale capacităților și competențelor.

Funcționarul public este înainte de toate setos de dreptate și de adevăr. Tratați de decenii în paria societății de către partidele politice cari se alternau la puterea statului; socotiți ca un soi de clientelă bună pentru orice; priviți ca instrumente, ca obiecte neînsușite, în mâinile conducătorilor și nu ca ființe omenești; fără drepturi, fără viață proprie, fără suflet și fără ideal; jigniți, umiliți și desconsiderați, funcționarii publici doresc să înceapă astăzi o viață nouă de libertate și omnire, de progres și bună rânduială.

* * *

Este fără îndoială, că asistăm la o scădere destul de apreciabilă printre funcționari, a nivelului lor moral și cultural, a simțului lor de răspundere, de inițiativă și de cinste profesională. — Nimic nu poate fi surprinzător în aceasta. — Condițiile de viață de până acum ale funcționa-

1) Articol publicat în ziarul *Uniunea* No. 4 curent.

rilor publici, nu au fost de natură a folosi ridicării lor morale, culturale și profesionale; din potrivă, ele au contribuit în largă măsură la crearea unui suflet mediocru ca și viața pe care ei au dus-o până în prezent.

Se pune acum întrebarea firească, prin ce mijloc anume s'ar putea realiza trecerea dela această stare de inferioritate vadită la starea dorită de libertate și capacitate, dela indiferența la acțiune, dela nepăsarea profesională și burocratizarea minții, la conștiința onestă a datoriei împlinite și trezirea individualității adormite.

Pentru obținerea acestor rezultate cari constituiesc, în fond, întreaga problemă, nu este nevoie numai de o bună lege asupra funcționarilor publici, care să reguleze pînă în cele mai mici detalii recrutarea și avansarea, retribuția și pedepsele, cu un cuvânt drepturile și datorii funcționarilor publici. — O lege, oricât de perfectă ar fi ea, nu are virtutea de a crea valori noi, fie juridice, fie culturale sau morale. — Scopurile propuse și cari sunt eminate de natura colectiv-sufletească, nu pot fi atinse prin simplul joc mecanic al unei legislații. — Este vorba doar de o schimbare sufletească la care ravnim în primul rând, de modificarea structurii interne a unui suflet colectiv de prefacerea adâncă a unei întregi mentalități. — Și legea, oricât de bine întocmită ar fi ea, nu ne poate fi de prea mult ajutor în această direcție. — Un suflet de sclav, tot astfel rămâne, chiar dacă l-am pune în situație de a putea beneficia de cea mai liberală și democratică legislație. — El nu ar avea ce face cu o asemenea armă!

Atunci, încă odată, unde putem găsi soluția și salvarea? Răspund fără ezitare: în noi înșine, în propriile noastre forțe, în reunirea conștiințelor noastre oneste, în dorul nostru înfrățit de mai bine, de cât mai mult bine pentru toți.

O legislație complexă și cu adevărat folositoare asupra funcționarilor publici, va trebui să recunoască acestora dreptul de liberă asociere în sindacate sau cercuri profesionale.

Problema funcționarilor publici, nu trebuie detașată oarecum de restul cadrului social și tratată izolat, cum se face de obicei, la adăpostul unor savante formule de drept public. Locul nu ne îngăduie să facem aci un examen mai amanunțit asupra situației juridice a funcționarilor publici în sânul societății moderne, și a demonstra toată falșitatea și netemeinicia teoriei consacrate, după care funcționarul public trebuie considerat, sub pretextul apărării unor interese prost pricepute, un soi de rob al conceptului de stat. A ne încăpățâna să mai privim astăzi lucrurile la luminile unor teorii depășite de realitatea socială, înseamnă să construim cu știință pe nisipul nestabil al unei ideologii perimate. Dreptul public a suferit mari

prefaceri, nu atîta poate și în totdeauna în mintea profesioniștilor, veșnic întârziată, cât mai mult în conștiința adâncă a maselor. Societatea omenească merge astăzi cu pași repezi către un sistem de auto guvernare, la baza caruia va sta principiul asociației profesionale. Sistemul democratic, clădit pe abstracțiunea logică a indivizilor cetățeni, egali în drepturi și datorii, s'a dovedit a nu mai corespunde în realitate marilor speranțe pe cari vechii ideologi le nutrisera. Din instrument de eliberare, cum a fost la început, statul modern s'a transformat astăzi în mijloc de opresiune. Forțele sociale vii în neconținută prefacere, au depășit cadrele constituite și omenirea, în nelimitat progres, așteaptă nehotărâtă să i se arate calea cea nouă.

Pe cât lucrurile se pot prevedea, este presupus că conviețuirea socială a omenirii va îmbraca pe viitor formele unui feudalism politico social, corespunzător feudalismului economic către care sigur mergem.

* * *

Pentru a reveni, spuneam mai sus că funcționarii publici trebuie să se bucure alături de ceilalți cetățeni cu cari se simt solidari în drepturi și datorii, de libertatea de asociere profesională. Și aceasta, nu atât numai în vederea apărării intereselor lor profesionale, cât mai mult pentru atingerea unor scopuri cu mult mai înalte. Este fals a privi sindicatul ca pe o armă exclusiv de luptă și de atac. Sindicatul nu este o ceată de desorientați sau de rătăciți sociali, cari în ipoteza noastră, s'ar arunca asupra bugetului statului, cum niște lupi flămânzi ar face din pradă lor. Sindicatul nu este aceasta. El este în mintea noastră instrumentul exclusiv de creațiune a unor valori sociale noi; este mijlocul de ridicare a nivelului moral și cultural al maselor; este dezvoltarea și întărirea conștiinței profesionale, fără de care nu se va putea realiza o conștiință cetățenească curată și temeinică; este liberarea omului real de sub jugul artificialității politice; este simbolul și triumful principiului de viață a viitorului asupra prezentului.

Sindicat, deci, nu numai pentru apărarea intereselor profesionale, dar mai cu seamă pentru realizarea, prin muncă comună și înfrățire a cugetelor, a unei întregi opere de cultură propriu zisă, de auto-critică și educație, de proprie supraveghere și control, de stimulare a energiilor și întărire a caracterelor.

Sub acest raport și din acest punct de vedere privit sindicatul, el nu va putea fi socotit, nici chiar de către cei mai exigenți purtători ai vechilor doctrine, ca o erezie de drept public, sau ca o creațiune desordonată a unor spirite rătă-

cite; dar ca un mijloc sigur și eficace de realizare a unor scopuri comune, de bine comun.

Lăsați pe funcționarii publici să se grupeze între ei; lăsați-i să-și creeze o voință și o conștiință colectivă proprie, un suflet comun și un ideal; dați-le libertatea și fiți încredințați că interesul public nu va fi fost niciodată mai calduros susținut, mai cu tărie apărat și mai clar reprezentat, de cât de aceste colectivități libere și autonome, generatoare de virtuți noi și purtătoare de progrese.

At. Gusti

Director în Ministerul Muncii.

Limita dintre Penal și Civil

Tribunalul Brăila, s. I, prin sentința din 6 Iunie 1919, ¹⁾ hotărâște că acel care primește, cu bună știință, o sumă mai mare de cât i se cuvine, comite un furt.

În specie G. Simion vinde o pâine lui G. Gogu și ducându-se la domiciliul acestuia, o fetiță îi dă o hârtie de 500 lei, drept una de 5 lei. Într-o acasă, Gogu trimite după Simion spre a-i restitui diferența de 495 lei, dar el nu vine.

Această sentință e adnotată de d-l P. Dumitrescu, judecătorul ocolului Adjulul-Nou din Putna ²⁾, care, în un articol plin de adâncă erudiție, întemeiat pe jurisprudență și doctrina germană, ajunge la concluziunea că faptul constituie o înșelăciune.

Din sentința tribunalului Brăila nu rezultă că Simion ar fi întrebuințat vre-o manoperă, ci numai că s'a mărginit să primească biletul de 500 lei, să plece și apoi să-l cheltuiască.

În interpretarea legilor penale ne călăuzim, în principiu, de aceleași norme ca și în civil; nu poate însă judecătorul să creadă, prin analogie, prin interpretare sau prin deducțiune, delictul și pedepse; el poate însă să întindă sau să restrângă înținderea literală a textelor. ³⁾

După art. 332 c. p., comite înșelăciune acela care, în vedere de a împărtăși folos, face să se nască o amăgire în paguba *averii* ⁴⁾ altuia: a) făcând să treacă de adevărate fapte mincinoase; b) prefăcând în mincinoase fapte adevărate; c) or suprimându-le *de tot*.

Așa cum e redactat textul nostru, ar putea da naștere la confuziune, căci *sot* din § 241 prusian, de unde e luat art. 332, s'a tradus prin *sau*, în loc de *adeacă* or *fie*. Deci am putea ceti

textul astfel: «Acela care, în vedere de a împărtăși folos, face să se nască o amăgire în paguba averii altuia, ... este culpabil de înșelăciune».

În realitate nu acesta e sensul articolului și nici nu trebuie citit așa, căci amăgirea sau eroarea trebuie să se nască prin unul din mijloacele limitativ arătate, adică: *fie* făcând să treacă de adevărate fapte mincinoase, *fie* prefăcând în mincinoase fapte adevărate, *ori* (= *fie*) suprimându-le *de tot*. ⁵⁾

Aceasta este înșelăciunea sau escrocheria simplă, spre deosebire de cea calificată prevăzută în art. 334 c. p., unde se pedepsește și tentative.

Prin urmare nu e înșelăciune, când faci să treacă de adevărate fapte mincinoase, dacă nu reușești să produci amăgirea în paguba averii altuia.

Prin decizia No. 883/900 Curtea de Casație s. II, pune principiul ca art. 332 conține o dispozițiune generală a delictului de înșelăciune *sub orice formă ar fi săvârșit*. ⁶⁾ Nu mă unesc cu această formulă, căci eroarea trebuie să se producă numai prin mijloacele arătate limitativ în art. 332. Această deciziune continuă însă a le mari ca art. 334 conține diferite specii de înșelăciune, care au un caracter mai grav, ca distingerea între art. 332 și 334 nu constituie în diferența elementelor constitutive, ci în deosebirea ce există între faptul general și faptele de înșelăciune anume specificate. *Și după art. 332 și după art. 334 trebuie să se fi produs eroarea*, dar nu e neapărat ca eroarea să se fi produs tocmai asupra persoanei vătămată pentru a exista delictul.

Formula generală întrebuințată de Supremă Curte seamănă cu ceea ce ne spune Planiol: ⁷⁾ «Se numește dol, orice înșelăciune săvârșită la formarea unui act juridic». Acelaș autor zice: ⁸⁾ «Le dol n'est réprimé par le droit qu'à raison de l'erreur qu'il engendre dans l'esprit de la victime».

Curtea de Casație (II. No. 281/900) pune la murit principiul și fixează sensul art. 332, arătând că mijloacele prin care se produce eroarea trebuie să fie acele anume arătate de art. 332. De aceea a și decis ca instanța de fond e datoare nu numai să enunțe că există manopere frauduloase, dar trebuie să arate *anume* faptul din care s'a făcut convingerea că inculpatul a întrebuințat manopere frauduloase. ⁹⁾

Așa cum e redactat art. 332, *pare* a cere un fapt pozitiv, simpla reticență nefiind suficientă.

5) § 241 prusian nu cere elementul *de tot*. Mai e înșelăciune când suprimi numai în parte, faptele? V. C. P. Prusian tradus de Nypels, Paris 1862.

6) «Curierul Judiciar» No. 72/900.

7) Planiol, I, ed. II, 281.

8) Ibidem.

9) Cas II, No. 239/90, citată din Bădulescu și Ionescu No. 50 de sub art. 332 c. p.

1) «Curierul Judiciar» No. 25-26/920.

2) «Curierul Judiciar» No. 36 37/920.

3) Garraud, I, ed. II, 125.

4) Dacă folosul urmărit nu e material, ci intelectual, nu e înșelăciune. Cas. II, 496/900. «Curierul Judiciar» No. 55/900.

În specia judecată de Tribunalul Brăila, inculpatul n'a făcut nimic, n'a contribuit, prin nici un fapt la producerea erorii, căci prin nici un act pozitiv, prin nimic n'a determinat pe copila reclamantului să-i remită o hârtie de 500 lei drept un de 5 lei. Și totuși, prin faptul că a făcut, s'ar putea spune că a făcut să treacă de adevărate faote mincinoase; că prin simplul act al luării hârtiei de 500 lei a produs în spiritul copilei eroarea.

Hotărârea Tribunalului Brăila nu arată însă nimic în această privință; din contra, din ea pare a rezulta că nici inculpatul n'a observat eroarea copilei și că numai din faptul posterior că a cheltuit banii s'a tras concluziunea că a comis un furt.

Înșelăciunea fiind un delict de acțiune instantanee, toate elementele lui trebuiesc căutate în momentul când el s'a comis, căci nu cheltuirea banilor a determinat eroarea, nici această cheltuielă n'a putut hotărî remiterea banilor și nici nu poate fi considerate ca o manoperă frauduloasă cheltuirea banilor.

Dună art. 1092 c. civ., orice plată presupune o datorie, repetițiunea fiind admisă pentru plățile nedatorite. De aceea nu putem privi ca o exerocherie faptul de a primi ceea ce nu-ți este datorit. Astfel, cineva făcând socoteli, adună greș și și-ți dă o sumă mai mare decât ți se cuvine. Eu observ eroarea și tac. Cine poate spune că aici e o înșelăciune?

Este exact că convențiunile trebuiesc executate cu bună credință (Art. 970 c. civ.), dar plata nu e o convențiune, ci executarea ei, și din faptul că art. 970 c. civ. spune că convențiunile obligă nu numai la ceea ce este expres într'însele, dar la toate urmările ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligațiunii, după natura sa, nu se poate conchide că a călca această regulă înseamnă a comite un delict penal.

Și atunci se pune chestiunea dacă tăcerea poate constitui o manoperă? În civil se admite că ascunderea împrejurărilor adevărate, sau o simplă tăcere (réticence) cu rea credință, întorâtă de artificii culpabile din partea vânzătorului, ar constitui un dol negativ, care ar da loc nu numai la o acțiune în daune, dar și la desființarea contractului.¹⁰⁾

Unii juriști¹¹⁾ însă cer un fapt pozitiv, spre a exista dolul, căci o simplă abstențiune pură și simplă e insuficientă. Planiol¹²⁾ după ce admite că o simplă minciună, adică o înșelăciune curat verbală, fără nici o manoperă, ajunge ca să constituie dolul, adăugă însă că o simplă reticență e un dol când e făcută în chip fraudulos, pentru

a înșela pe cineva, dar că nu-i reticență decât în cazul când legea impune unei persoane obligațiunea de a vorbi, cum e în cazul art. 1352 și 1359 c. civ., care îndatorează pe vânzător să denunțe viciile ascunse ale lucrului. În afară de aceasta, zice Planiol, tăcerea rămâne permisă și nu poate fi calificată de reticență.

Din această controversă în domeniul civilului, nu putem ajunge la un delict atât de grav ca înșelăciunea.

Asupra acestui punct s'a decis¹³⁾ că faptul unui inculpat de a se fi logodit, fără a arăta că e căsătorit, afirmând că este om cu dare de mână, și a lua, prin acest mijloc, mai multe sume de bani dela părinții fetei, intrunește toate elementele delictului de înșelăciune, căci tăcerea inculpatului asupra faptului că era însurat, deși avea datoria să nu ascundă un asemenea fapt, constituie, prin ea însăși, o manoperă frauduloasă ce intră în art. 332 c. p.

Aceeaș Supremă Curte însă, cu doi ani mai înainte, spusese că prin manopere frauduloase se înțeleg nu simple alegațiuni mincinoase, promisiuni sau reticențe, ci niște fapte combinate cu oarecare dibăcie, o machinațiune preparată în așa fel, încât să poată surprinde buna credință a terților.¹⁴⁾

Astfel reticența, fraudele care consistă din partea unui contractant numai în ascunderea adevărului celelalte părți prin omitere de a-i releva fapte ce ar fi împiedicat-o de a cădea în eroare și ar fi făcut-o, dacă le-ar fi cunoscut sau dacă ar fi fost mai diligentă să ia informațiuni, să nu contracteze, nu au caracterul de manopere frauduloase, pe cât timp nu sunt însoțite de oarecare fapte exterioare sau acte materiale.

Prin urmare instanța de fond, zice Suprema Curte, când impuță cuiva faptul că a vândut un imobil după ce îl vânduse altuia, omițând de a aduce la cunoștința celui de al doilea cumpărător această împrejurare, trebuie să constate ce anume manopere a întrebuițat vânzătorul spre a fi produs eroarea în care a căzut cumpărătorul, *ceea ce este esențial pentru ca faptul să cadă sub aplicarea art. 332 c. p.*

În specie Tribunalul Brăila argumentează: «Considerând că... fica părți civile, care n'a voit să platească prevenitului decât suma de 5 lei, s'a înșelat din distracțiune sau din n'știința asupra valorii biletului de bancă...».

Măi mult, nu se stabilește măcar dacă inculpatul a știut ca a primit o hârtie de 500 în loc de 5 lei.

Delictete de furt și exerocherie sunt delictete de acțiune instantanee, clasificățiune, cu toată dis-

10) Alexandresco, V., p. 71.

11) Aubry et Rau, IV, § 94 bis; Huc., VII, 36.

12) II, ed. V, 1061.

13) Cas. II, No. 147/915 Jurisprudența Română, No. 31/915.

14) Cas. II, No. 759 913. «Curierul Judiciar», No. 45/913.

pe care la adus la cunoștința apelantei prin două modificări consecutive, reziliindu-se astfel contractul de închiriere sus zisului Imobil și tot odată să se acorde și execuția provizorie;

Având în vedere că tribunalul pentru motivele cuprinse în sentința apelată, a admis acțiunea întemeiată de intimatul Gheorghe Pretorian contra numitei apelante a desființat pe ziua de 23 Aprilie 1920 contractul de închiriere intervenit între părți și vizat de Administrația Financiară a Capitalei la No. 13915/914, a ordonat evacuarea imobilului în cesiune pe același zi; a obligat-o pe numita apelantă să plătească intimatului una sută lei cheltuieli de judecată și a acordat în același timp execuția provizorie;

Având în vedere că în instanța de apel părțile prin apărătorii lor au invocat aceleași motive și dovezi ca și înaintea primirii instanței, referându-se și la concluziile scrise depuse acolo, în sensul cărora au pledat și în apel;

Având în vedere motivele din sentința apelată, cari fiind juste și bine întemeiate Curtea și le însușește adoptându-le în totul;

Că, așa fiind și întru cât în apel, părțile n-au invocat noi mijloace de apărare, Curtea găsește apelul ne fondat și prin urmare cătă a-l respinge ca atare;

Pentru aceste motive, Curtea respinge apelul etc.

(se) I. Coandă; I. Magheru

S. Gogălniceanu.

NOTĂ.— Curtea de Apel București secția I prin decizia ce publicăm confirmă în totul sent. Trib. Ilfov secția IV No. 136 din 23 Febr. 1920, care a fost publicată în *Curierul Judiciar* No. 20-21 din 21 Martie 1920 p. 172. (N. R.)

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I C. C.

Audiența dela 1 Ianuarie 1920

Președinția d-lui N. VENGULESCU, Judecător

Ștefan Pispiris cu Ștefan M. Trandafirescu

Sentința civilă No. 2 *)

Contestație contra ordonanței prezidențiale dată conform art. 2 legea propriet. — Caracterul nulității prevăzută de art. 45 al. 1 din Decretul-lege din 16 Dec. 1918 privitor la expropriere. — Dacă calculul arendei datorită pentru partea neexpropriată se poate face atât pe cale de acțiune cât și pe cale de excepțiune. — Art. 44 și 45 al. ult. din Decretul-lege din 16 Dec. 1918, privitor la expropriere.

1) Potrivit dispozițiilor art. 45 al. 1 din Decretul-lege din 16 Decembrie 1918 privitor la expropriere, contractele de arendare ale moșilor supuse exproprierii se desființează deplin drept pentru partea dată în folosința țărănilor, reducându-se proporțional și arenda, fără nici un fel de pretențiuni din partea arendașului sau proprietarului.

2) Nulitatea prevăzută de acest articol fiind absolută ea poate fi invocată atât pe cale de acțiune cât și pe cale de excepțiune.

3) Contractul de arendare fiind radical nul pentru partea expropriată și ca atare invocarea acestei nulități putându-se face atât pe cale de acțiune cât și pe cale de excepțiune, urmează că calculul arendei datorită pentru

partea neexpropriată se va putea face și el atât cu ocazia judecării acțiunii, cât și cu ocazia rezolvării excepțiunii, dacă părțile cer acestuia.

4) Potrivit art. 44 din același Decret-lege arendașul care a făcut semănăturile și arăturile de pe partea expropriată are dreptul de a cere dela obștea sâtenilor valoarea acestor semănături și arături, nu însă și valoarea arendei ce după contract era dator a o plăti proprietarului, în cheltuielile de semănături și arături ne intrând și arenda care, potrivit art. 45 din același Decret-lege fiind redusă de drept din chiar momentul exproprierii, proporțional, pentru partea rămasă în folosința arendașului, acesta nu o mai datorează pentru partea expropriată din însăși acel moment.

5) Potrivit art. 46 al. ult. sunt reziliate de drept și în întregime contractele de arendare făcute pentru moșile în care arendașii nu au intrat în stăpânire.

S'a ascultat d-l avocat P. Alexandrache din partea contestatorului și d-l avocat G. Cristescu din partea intimatului.

Tribunalul,

Asupra contestațiunii făcută prin petițiunea din 13 Oct. 1919, conform legei proprietarilor, de către Ștefan Pispiris, domiciliat în București str. Lupea Gârlița No. 8 în contra ordonanței prezidențiale cu No. 12237/919 dată de d-l Președinte al acestui tribunal, prin care a admis cererea făcută de Ștefan M. Trandafirescu prin petițiunea înreg. la No. 21912/919, constatând că este reziliat de plin drept contractul de arendarea moșiei Hârlești intervenit între acesta și contestator pentru neplata la termen a câștigului 1 Sept. 1919-1 Martie 1920, ordonându-se și evacuarea moșiei de către contestator;

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale și scrise ale părților;

Având în vedere că din toate acestea se stabilește în fapt următoarele:

La 17 August 1918 cu contractul de arendare autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat la No. 5599/918, intimatul Ștefan M. Trandafirescu cu arendașul contestatorului Ștefan Pispiris moșia sa Hârlești din com. Hârlești Depărtaș, județul Teleorman, în întindere de 1585 ha, pe termen de 5 ani, adică pentru recoltele 1919—1923, arendașul având dreptul să intre pe moșie din toamna anului 1918 pentru a-și face muncile câmpului, cu prețul de 100000 lei anual plătit în două rate egale, la 1 Martie și 1 Septembrie ale fiecărui an, acitându-se chiar atunci, cu ocazia autentificării contractului, primul câșt de 50000 lei datorit pe se-mestru 1 Martie—1 Septembrie 1919, cum și suma de 50000 lei în efecte, destinată a garanta plata regulată a câștigurilor cum și executarea tuturor obligațiilor din contract;

Conform stipulațiunilor din contract, contestatorul Ștefan Pispiris în toamna anului 1918 intră în stăpânirea moșiei și face muncile și semănăturile de toamnă.

La 3 Februarie 1919, pe baza Decretului lege din 16 Decembrie 1918, Comisiunea locală de expropriere Depărtaș-Hârlești declară expropriată din această moșie o întindere de 1588 ha;

La 7 Martie 1919 Ștefan Pispiris adresează o notificare proprietarului Ștefan Trandafirescu prin care atrăgându-l atențiunea asupra întinderii porțiunii expropriate, îl în-cunoștințează că arenda fiind redusă deplin drept la ap-proximativ vre-o 18000 lei anual, să-i restituie suma primită în plus;

La 28 Aprilie 1919 Comisiunea județeană de expropriere No. 4 Gârăgiu stabilește definitiv întinderea porțiunii declarată expropriată la 1103 ha, determinând-o în mod definitiv pe teren;

La 24 Iunie 1919 contestatorul de astăzi Ștefan Pispiris intențu acțiune în contra intimatului Ștefan M. Trandafirescu, repartizată la secția II-a acestui tribunal, prin care cere ca, în mod contradictoriu, să se determine de tribunal arenda ce urmează a o plăti intimatului pentru porțiunea rămasă

*) Această sentință a fost menținută în totul prin deciziunea No. 70 din 22 Martie 1920 a Curții de Apel din București, s. II.

neexpropriată, pe care o fixează la 20000 lei anual, acțiune neperzolvată până în momentul de față;

Posterior la 18 Septembrie 1919, prin acțiunea înregistrată la No. 2192/919 de acest tribunal, Ștefan Trandafirescu, intimatul de astăzi, cere ca pe baza art. 2 din legea proprietăților să se declare reziliat contractul de arendare specificat mai sus, intervenit între dânsul și Ștefan Pispiris, ne motiv că acesta nu i-a plătit câștigul de 50000 lei exigibil la 1 Septembrie 1919, ordonându-se și evacuarea arendașului, obținând ordonanța prezidențială atacată cu contestațiunea de față;

Având în vedere că prin contestațiunea de față se susține că fără cădere intimatul Ștefan Trandafirescu a cerut să i se plătească câștigul de 1 Septembrie 1919 în valoare de 50000 lei, întrucât contractul fiind desființat de plin drept pentru partea expropriată, câștigul de 50000 lei primit cu ocazia facerii contractului a acoperit și pe cel de 1 Septembrie 1919;

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 45, al. 1 din Decretul-lege din 16 Decembrie 1918 privitor la expropriere, contractele de arendare ale moșiilor supuse exproprierei se desființează de plin drept pentru partea dată în folosință țăranilor, reducându-se proporțional și arenda fără nici un fel de pretențiuni din partea arendașului sau proprietarului;

Că întrucât, în speță, se constată că din întinderea totală de 1535 ha a moșiei arendații contestatorului s'a expropriat, determinându-se în mod definitiv, o întindere de 1103 ha, rămânând în folosința arendașului diferența de 432 ha., contractul de arendare a fost desființat de plin drept, în virtutea legii, pentru porțiunea expropriată, rămânând în vigoare pentru restul de 432 ha., iar arenda de plin drept a fost redusă în mod proporțional cu porțiunea rămasă în folosința arendașului;

Că astfel fiind, la 18 Septembrie 1919 intimatul Ștefan Trandafirescu nu mai putea cere rezilierea contractului și evacuarea moșiei pentru neplata la 1 Septembrie 1919 a câștigului de 50000 lei, când în virtutea legii câștigul acesta era redus de drept și se și făcuse acțiune de către contestator încă dela 24 Iunie 1918, pentru a se fixa judecătorește cuantumul arendeii redusă de drept, iar proprietarul Ștefan Trandafirescu putea ușor să-și dea seama, printr-un simplu calcul de proporție directă, că era acoperit și câștigul de 1 Septembrie 1919, ce-l pretindea, prin câștigul de 1 Martie 1919 în valoare de 50000 lei ce-l primise cu ocazia facerii contractului; așa că la 1 Septembrie 1919 contestatorul nu mai datora nimic din câștigul ce devenea atunci exigibil.

Având în vedere că intimatul obiectează că această instanță nu poate fiine seamă de nulitatea actului, ea ne putând stabili care este arenda ce urmează să fie plătită, aceasta urmând să fie stabilită pe cale de acțiune principală, iar până atunci contestatorul este dator să plătească arenda după contract;

Considerând și, nefiind vorba în speță de invocarea nulității unui act anulabil care, pentru a l scoate din lumea juridică, trebuie, în prealabil, pe cale de acțiune, să obții anularea lui, ci de invocarea nulității absolute a unui act radical nul, care a fost scos din lumea juridică în virtutea legii, pe care judecătorul nu este chemat să-l anuleze, ci numai să-l recunoască ca nul, partea poate să invoce nulitate lui radicală atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepțiune, pentru a se apăra de efectele ce ar putea fi atribuite unui asemenea act;

Că întrucât, în speță, pe cale de excepțiune, s'a invocat nulitatea radicală a contractului de arendare pentru partea expropriată, cum pentru această parte, din momentul exproprierei, contractul a încetat de drept a mai produce vre un efect juridic, intimatul nu mai poate pretinde arenda pentru această parte, care este determinată în mod precis de legiuitor, nerămânând instanței judecătorești decât sarcina de a o calcula, — și implicit, deci, de a calcula cuantumul arendeii datorite, aceasta constând din diferența dintre arenda contractată și arenda echivalentă părții expropriate, — calcul ce s'ar putea face și pe această cale, dacă vreuna din părți ar cere aceasta.

Având în vedere că intimatul obiectează însă că, eu toată că contractul este desființat de plin drept pentru partea dată în folosință țăranilor și arenda este proporțional redusă, to-

tusi, pentru primul an agricol, dânsului trebuie să i se plătească arenda integrală, arendașul având dreptul, pe baza art. 44 din același Decret-lege, să ceară arenda dela săteni;

Considerând că, față de dispozițiile al. 1 al art. 21 din Decretul-lege de expropriere, sătenii urmând să intre în folosința terenurilor expropriate chiar în primăvara anului 1919, cum pe unele din aceste terenuri se făuseră de către proprietari ori arendașii cultivatori ai moșiilor semănături de o toamnă, și cum echitatea cerea ca pentru aceste semănături ori arături, — de ale căror fructe cei ce le făcuseră, prin darea terenurilor din chiar primăvara lui 1919 în folosința țăranilor, erau privați, — să fie despăgubiți cu valoarea lor, levitorul, prin art. 44 din același Decret-lege, recunoaște proprietarului semănăturilor ori arăturilor dreptul la valoarea cheltuielilor făcute față de obstea sătenilor;

Că întrucât, însă, în cheltuielile de semănături și arături nu intră și arenda, nu se poate susține, că pe baza acestui articol, contestatorul Ștefan Pispiris ar putea cere dela săteni, odată cu valoarea semănăturilor și arăturilor și arenda, ce după contract urma să o plătească intimatul Ștefan Trandafirescu pe semestrul 1 Septembrie 1919—1 Martie 1920, și că pe acest interval de timp ar subzista pentru el sarcina de a plăti intimatului conform stipulațiunei din contract, — chestiunea arendeii fiind reglementată prin art. 45, unde legiuitorul spune categoric că o reduce, din chiar momentul exproprierei, proporțional, pentru partea rămasă în folosință arendașului, — pentru partea expropriată proprietarul, pe baza art. 42 din același Decret-lege, urmând să fie plătit, conform pretului regional în vigoare, de către săteni;

Având în vedere că intimatul a susținut în sfârșit că contractul ar fi radical nul în întregime, pe baza art. 45 al ult. din același Decret-lege, așa încât, chiar dacă s'ar decide că nu ar fi locul să se rezileze contractul pentru neplata arendeii, el tot este reziliat de drept în virtutea acestui text de lege, iar evacuarea arendașului de pe moșie tot nu ar putea fi înlăturată;

Considerând că potrivit art. 45 al ult. sunt reziliate de drept și în întregime contractele de arendare făcute pentru moșiile în care arendașii nu au intrat în stăpânire.

Că întrucât, în speță, se constată că, pe baza art. 3 din contractul de arendare, contestatorul Ștefan Pispiris a intrat în stăpânirea moșiei încă din toamna anului 1918, deci înainte de data Decretului de expropriere, făcându-și arăturile și semănăturile de toamnă, după cum s'a stabilit din chiar deciziunea No. 85 din 10 Iulie 1919 a Consiliului superior al agriculturii, textul acesta este neaplicabil și obiecțiunea neintemeiată.

Că astfel toate obiecțiunile intimatului fiind neintemeiate, iar contestațiunea în ce privește rezilierea și evacuarea fiind fondată, ea urmează a fi admisă cu privire la acest capăt de cerere, anulându-se ordonanța prezidențială cu No. 12267 din 1919.

În ce privește cererea formulată de contestații prin aceeași petițiune de a i se acorda suma de 30000 lei cu titlu de daune, pentru paguba ce i s'ar fi cauzat de către intimat prin obținerea de către acesta a ordonanței de evacuare, ea urmează a fi respinsă, neputând fi cerută pe această cale, ci sub forma unei acțiuni principale.

Având în vedere și cererea contestatorului de a i se acorda 3000 lei chetueli de judecată, apreciind, se admite în parte pentru 200 lei.

Pentru aceste motive redactate de d. judecător de ședință Ștefan P. Mihăileanu, Trib. admite în parte contestațiunea.

(ss) N. Venculescu, Ștefan P. Mihăileanu.

A apărut *Legea asupra taxelor de timbru și înregistrare*, cu modificările aduse prin Decretele-legi No. 1638 și 221 bis/920, și expunerea de motive și indexul alfabetic, întocmită de D-l E. C. Decusară. Tipărită pe hârtie velină. Prețul 10 lei. Depozit general la „Curierul Judiciar“.

JUDECATORIA OCOLULUI SPINENI-OLT

Audiența dela Noembrie 1919

Președinția d. CORNELIU T. MAIORESCU, Judecător
Gh. orghe Ilie și Păun Costache
Carte de judecată penală

Contravenție la Decretul-lege cu No. 28, publicat în „Monitorul Oficial” cu No. 238 din 19 Ianuarie 1919.—Vânzare și cumpărare de vite cornute pentru tăcere fără autorizație.—Art. 13 din sus zisul decret.

Ceea ce determină clasificarea infracțiunilor nu este titulatura dată de legiutor, ci pedeapsa edictată de el.

Articolul 60 c. p. este totdeauna aplicabil, atunci când legea nu-l prohibă expres, tăcerea legiutorului neputând fi interpretată în sensul neaplicării lui.

Contravențiunea prevăzută de art. 13 din Decretul-lege 228/1919 este așa dar un delict-contravențional, de orice este pedepsită cu amendă dela 500 la 5000 lei și cu închisoare dela 3 luni la 2 ani, iar art. 60 c. p. devine aplicabil întru cât legiutorul nu la prohibit expres.

Judecata,

Având în vedere procesul-verbal cu No. 29/1919 dresat de șeful postului Corbu Olt, prin care se constată că Gheorghe Ilie, din comuna Corbu și Păun Costache din comuna Măldăr, Olt, au contravenit art. 13 din Decretul-lege cu No. 228/1919 prin faptul că cel dintâi a cumpărat iar cel de al doilea a vândut un junc pentru tăcere fără a poseda cuvenita autorizație;

Considerând că procesul verbal astfel dresat face completă dovadă până la proba contrarie, iar contravenientul prezintă a recunoscut faptul;

Considerând că în ceace privește comiterea contravențiunii, faptul este complet dovedit;

Că ceace rămâne de de discutat este a se ști dacă faptul comis este o contravențiune și dacă art. 60 c. p. este sau nu aplicabil în speță.

Considerând că conform art. 1 c. p. contravențiune se numește infracțiunea pe care legea o pedepsește cu închisoarea polițienească sau cu amendă până la 26 lei; Că în speță deși titulatura faptului prin sus zisul Decret-lege este denumit contravenție cu toate acestea pedeapsa edictată de lege este amenda dela 500 la 5000 și închisoare dela 3 luni la 2 ani;

Având în vedere că ceace determină caracterul unui fapt nu este titulatura dată ci, pedeapsa edictată;

Că în speță pedeapsa hotărâtă de legiutor este aceea prevăzută pentru delict;

Că astfel fiind, nu ne aflăm în fața unei contravențiuni, ci a unui delict-contravențional;

Că în ceace privește aplicarea art. 60 c. p.:

Având în vedere că în sus zisul Decret-lege nu se face nici o mențiune asupra aplicării sau neaplicării sus zisului text de lege;

Că întru cât legea sus zisă nu prohibă aplicarea art. 60 c. p. în mod expres, nu se poate susține că tăcerea legiutorului se va putea interpreta în sensul neaplicării lui;

Că ceace se argumentează în sprijinul neaplicării art. 60 c. p. la contravențiuni este pe deoparte micimea pedepsei, iar pe de alta ne prevederea lui expresă la contravențiuni, cas în care noi ne aflăm;

Că, așa dar, în speță, faptul fiind un delict în realitate, art. 60 c. p. devine aplicabil.

Pentru aceste motive, facem în cauză aplicarea art. 13 din Decretul-lege, și 60 c. p. și

judecător, (ss.) *Corneliu T. Maioreescu.*

NOTA. — Înaintea judecătoriei ocolului Spineni-Olt s'a pus două chestiuni de principiu: 1) Ce determină clasificarea infracțiunilor: titulatura dată de legiutor sau pedeapsa edictată de el? 2) Art. 60 c. p. se aplică legilor speciale, când legiutorul nu l'a prevăzut?

1) În ce privește prima chestiune, soluțiunea dată de judecătorul ocolului Spineni-Olt este juridică, căci natura infracțiunii, conform art. 1 c. p. se determină după natura pedepsei dată de legiutor, iar nu după titulatură; însuși codul penal s'a orientat în clasificarea infracțiunilor în: crime, delicta și contravențiuni, după pedeapsă. În acest sens avem o veche jurisprudență chiar a Înaltei Curți de Casație s. II, No. 68, din 28 Ianuarie 1887, Bul. 1888, p. 671. (Cfr. *Tanovicanu*, Curs de drept penal, II, No. 1632, p. 291). Anomalia Decretului-lege No. 238/1919 nu poate schimba prin urmare un principiu generalmente admis de doctrină și jurisprudență; de altminteralea incoherența Decretelor-lege nu ne mai surprinde, căci cele mai multe din ele au fost elaborate de funcționari superiori din ministere, străini de principiile de drept (vezi în această privință critica întemeiată a d-lui *Corneliu Botez*: Observațiuni critice asupra sistemului Decretelor-lege).

2) În ce privește chestiunea a doua, credem că soluțiunea adoptată de judecătorul ocolului Spineni nu e cea mai fericită, deși doctrina și jurisprudența noastră s'a pronunțat în sensul admiterii art. 60 c. p. la toate legile speciale, unde aplicațiunea sa nu este expres prohibită (cfr. pentru doctrină: *Tanovicanu*, Curs de drept penal No. 2018, p. 494; *Dem. D. Sto nescu*, Observațiuni la legea pentru vânzarea și fabricarea lumânărilor; *Corneliu Botez*, Noul codice de ședință, p. 640; pentru jurisprudență: Cas. II, 1296, 2 Noembrie 1905. Bul. p. 1437; Cas. III, 39, din 20 Ianuarie 1914; Trib. Dolj, secția I. 343, din 3 Februarie 1914, *Pagini juridice*, No. 121, p. 956, cu nota noastră).

Noi am rămas tot la teoria noastră adică: art. 60 c. p. nu este aplicabil legilor speciale, dacă nu a fost expres prevăzut de legiutor, și iată temeiurile noastre: a) Cătinând atenție art. 60 c. p. r. și art. 463 c. p. fr. după care a fost copiat, nu găsim nici o diferență principală. Autorii mai sus citați au făcut o distincțiune, acolo unde legea nu o face, interpretând cuvântul «legea» din art. 60 c. p. în sensul de lege în general (*lato sensu*), când el înțelegă înțeles *stricto sensu*, adică în înțelesul de codul penal. Că legiutorul a înțeles așa, este faptul că în același art. 60 supra, spune: «În afară de cauzele de scuze anume prevăzute de lege» (citește: codul penal)...

b) În afară de aceasta, art. 59 codul silvic, spune: «A aplicarea nedenselor prevăzute în lege (criste cod silvic) sau în tarifele anexate, judecătorii pot acorda circumstanțe ușurătoare».... deci, când legiuitorul a vrut să admită aplicarea art. 60 c. p. a spus-o expres. Prin urmare, unde această extindere nu a prevăzut-o expres legiuitorul, nu se poate aplica prin tăcerea lui art. 60 c. p.

c) Doctrina și jurisprudența franceză în unanimitate a refuzat aplicarea art. 463 (art. 60 c. p. r.), legilor speciale, când legiuitorul n'a prevăzut-o expres (cfr. Vidal, Cours de droit rénal et science pénitentiaire, p. 244; Garçon, Cod. pén. ann. art. 463, No. 33—53). De ce fiind identitate de origină să nu fie identitate și de interpretare în situații identice?

d) Din economia legilor speciale, cât și a legii de față — rezultă în mod manifest că intenția legiuitorului a fost de a edicta nedense aspre, — cum e în specie. Decretul-lege No. 238/919 la vânzarea, cumpărarea și țierea de vite corute fără autorizație — spre a se înfrâna un anumit rău. Atunci, dacă judecătorul s'ar arăta mai indulgent decât reiese din intenția legiuitorului, s'ar enerva reprimarea. — Aci nu poate fi vorba de împrejurări de fapt, de scrutare a voinței sau intenției infractorului, ci de un anumit fapt pozitiv: s'a vândut, s'a cumpărat sau s'a tăiat vite fără autorizație?

Dacă da atunci pedeapsa edictată de legiuitor nu poate fi scoborâtă sub minimum: dacă nu, infractorul trebneste achitat, sau absolvit.

Iată pentru care temeiuri, conșiem noi, că soluția dată de judecătorul ocolului Spineni-Olt, nu este fericită.

E. C. DECUSARĂ.

JUDECATORIA OCOLULUI RURAL BOTENI

Audiența dela 4 Octombrie 1919

Maria Const. Dim. Teșuianu cu Gh. Ant. Suiică și Const. Din. Șerbu
Cartea de judecată civilă No. 82

Vânzare cu pact de rescumpărare. — Art. 1375, 1376 și 1377 cod. civil. — Art. 3 Decretul-lege dela 24 Dec. 1914 și 5 Aprilie 1916. — Anularea vânzării. — Vânzarea a doua oară făcută unui altuia. — Rezoluție jure dantis, resolutur jus accipientis. — Art. 1380 și 1381, cod. civil. Rezoluțiunea celei de a doua vânzări.

1. Pentru a se exercita dreptul de rescumpărare se cere în doctrină trei condițiuni: 1) Clauza de rescumpărare să fie expres trecută în actul de vânzare; 2) să fie fixat un termen de rescumpărare; și 3) ca vânzătorul să plătească cumpărătorului prețul lucrului vândut.

După dispozițiunile art. 1375 și 1376 cod. civil. vânzătorul care nu și-a exercitat dreptul de rescumpărare în termenul prescripș, termen care curge contra tuturor persoanelor civile, chiar și contra minorilor; însă din cauză că cumpărătorul a fost mobilizat, conform art. 3 din Decretul-lege dela 24 Decembrie, modificat la 5 Aprilie și 25 Decembrie 1916, el beneficiază de dispozițiunile suspendării

termenelor care curg contra sa, între cari implicit intră și dreptul de rescumpărare, care fiind suspendat, vânzătorul este și astăzi în termenul prescripș de a cere rescumpărarea.

Din spiritul art. 1377 cod. civil. care stabilește că vânzătorul trebn să notifice cu face uz de pactul de rescumpărare, deși nu "este în speță nici o notificare sau ofertă reală, însă prin acțiunea din justiție manifestându-se destul de puternic dreptul său de rescumpărare, aceasta echivalează cu o notificare. Prin urmare aceste trei condițiuni fiind îndeplinite, vânzarea urmează a fi socotită ca anulată.

2. Deși cumpărătorul a vândut lucrul cumpărat unei alte persoane, însă, potrivit art. 1386, cod. civil. vânzătorul cu pact de rescumpărare reîntră în urma rescumpărării în drepturile sale de mai înainte asupra imobului. Liber de orice sarcină; iar potrivit art. 1381, el are o acțiune de urmărire contra unui al doilea cumpărător, chiar și când facultatea de rescumpărare n'ar fi fost declarată în mod contract. În virtutea adagiilor: "nemo plus juris ad alium transferre potest, quam ipse habet" și "resolutio jure dantis, resolutur jus accipientis", urmează că, prima vânzare fiind rezolvită dela sine, urmează și rezoluțiunea celei de a doua vânzări.

Judecata,

Asupra acțiunii civile de față;

Având în vedere că, Maria Const. Din. Teșuianu, văduvă din comuna Pucheni în calitate de tutoare legală a minorilor Const. Din. Teșuianu, prin actiunea înregistrată la No. 1147/919 a cerut chemarea în judecată a părinților Ghică Ant. Suiică și Filoftea zisă și Lița Const. Din. Șerbu, cu autorizația soțului său Const. Din. Șerbu, tot din comuna Pucheni, — ca față cu aceștia să fie obligat Ghică Ant. Suiică a primi prețul de 150 lei și să revândă imobilul cumpărat cu pact de rescumpărare. — sau să se declare că actul dintre aceștia și soțul reclamantei este nul și de nul efect, — cum și actul de vânzare dintre Filoftea zisă și Lița Const. Din. Șerbu și părintii Ghică Ant. Suiică.

Având în vedere actele și lucrările din dosar cum și susținerile părinților;

Considerând că în fapt din toate acestea se stabilește următoarele:

În anul 1913 Februarie 16. — prin actul de vânzare autentice de Trib. Muscel sub No. 170/913 — și transcrierea la Tribunal sub No. 673/913, — Const. Din. Teșuianu, azi decedat, fiind părintii Gh. Ant. Suiică, 40 arii pământ fanetă cu pruni și arătură, numit la luna lui „Ghiroș" hotărât comunei Pucheni, pe preț de 150 lei, cu clauza „vânzarea o fac cu pact de rescumpărare, în termen de 4 ani să-i înapoiez banii și să-mi revândă imobilul, contrariu acestui act rămâne definitiv și cumpărătorul va intra atunci în posesiune".

Acți. Gheorghe Anton Suiică revinde acel imobil prin actul de vânzare autentice de Trib. Muscel sub No. 48 din 12 Ianuarie 1919 și transcrierea la No. 76 din aceeași zi, — Filoftea Const. Din. Șerbu, cu consimțământul soțului său, din comuna Pucheni, — arătând chiar în act proveniența acestui imobil că l'are cumpărat dela Const. Din. Teșuianu, cu actul autentice și transcrierea de Tribunalul Muscel la No. 170 și 673/913;

Având în vedere că azi reclamanta Maria Const. Din. Teșuianu, — în calitate de tutoare legală a minorilor rămași dela soțul său decedat în răboiul recent, cere ca Gheorghe Anton Suiică, să fie obligat judecătorește, a primi 150 lei, — prețul din vânzarea făcută cu pact de rescumpărare de soțul ei, — și a revinde minorilor imobilul cumpărat, termen de 4 ani deșit de părți în act fiind suspendat prin faptul răboiului și al neîncheierii păcii, — sau în caz contrariu hotărârea prin care s'ar admite această acțiune să fie loc de act de vânzare, sau numai de anularea actului menționat mai sus, transcrierea la Trib. Muscel sub No. 673/913; — mai cere și anularea actului de vânzare intervenit între acesta și Filoftea Const. Din. Șerbu, cu autorizația soțului

ei, — pentruca hotărârea obținută contra lui Gheorghe Anton Suiică, — să-i fie opozabilă și în consecință să se anuleze și actul ei de cumpărare;

Având în vedere că Maria Const. Din. Tuțuianu își stabilește calitatea reclamației ce face prin extractele după actul de deces al comunei Belcești, jud. Iași No. 268/917, și cel după actul de căsătorie No. 10/900 ale soțului său liberate de Primăria comunei Puchenii, cum și din cartea de tutălă No. 1844/919, a Judecătoriei Ocolului Rural Boteni, prin care a fost în cunoștință că a fost numită tutorea legală a minorilor decedatului ei soț Const. Din Tuțuianu, — aflate la dosar;

Având în vedere că tutorea a fost autorizată din oficiu conf. art. 42 din legea judecătorilor de ocol, a reprezentării în justiție interesele minorilor ce epitropisește, iar Filofia Const. Din Șerb, — în lipsa soțului, citat în regulă, a fost de asemenea autorizată de judecata din oficiu, a sta în acest proces;

Având în vedere, că spre a ne pronunța asupra admiterii sau neadmiterii acțiunii de față, trebuie să stabilim în primul rând care e natura juridică a actului de vânzare intervenit între Const. Din Tuțuianu și Gh. Anton Suiică;

Că, din termenii categorici prevăzuți în act: „vânzarea o fac cu pact de răsкупărare în termen de 4 ani să-i înapoiez banii și să-mi revândă imobilul, contrariu acest act rămâne definitiv și cumpărătorul va intra atunci în posesiune”, — se constată suficient că vânzarea dintre numiți este o vânzare cu pact de răsкупărare;

Considerând că, spre a exista dreptul de răsкупărare se cere în doctrină trei condiții: I) Să fie clauza trecută în însuși contractul de vânzare, — adică dreptul de răsкупărare să fie concomitent, să nască în același timp cu vânzarea; II) Să fie fixat un termen și cumpărătorul să exercite dreptul său înăuntrul acestui termen. Termenul poate fi convenit de părți; iar dacă părțile nu convin, — legea fixează un termen care este de maximum 5 ani; și a III-a condiție ca să poată fi răsкупărare, este ca vânzătorul să plătească cumpărătorului prețul lucrului vândut, fără nicio dobândă; pentrucă cumpărătorul este în drept să rețină fructele lucrului care se răsкупără, — cum și să mai plătească speșele contractului și de sunt, speșele reparațiilor utile până la suma adaosului de valoare, produsă printr'ansole, conform art. 1377 din codul civil;

Că, în ce privește prima condiție, ea este neîndeolită de îndeplinire, clauza de răsкупărare fiind trecută, după cum s'a arătat mai sus, în însuși contractul de vânzare;

Că, în ce privește termenul răsкупărării, în speță părțile au fixat un termen care este de 4 ani, începând dela 16 Februarie 1913, data contractului de vânzare;

Considerând însă că asupra termenului se pune azi în discuție chestiunea dacă reclamanta, prin acțiunea intentată abia la 6 Martie 1919, mai este înăuntrul termenului de 4 ani deplăt de părți, spre a-și exercita acțiunea în răsкупărare, dela 16 Februarie 1913, data actului, până la 6 Martie 1919, data acestei acțiuni, fiind mai mult de 4 ani;

Având în vedere că reclamanta susține că o în termen a face această acțiune, fiindcă termenul de 4 ani nu s'a scurs în contra soțului său, el fiind suspendat prin faptul războiului și neîncheierea încă a păcii, dar și prin faptul că soțul ei, călă trăit, nici reclamanta, până astăzi, ca reprezentată a personalității lui juridice, în numele minorilor, nu a fost nici înștiințată, nici somată despre executarea obligațiilor de răsкупărare;

Având în vedere că, din desbaterile urmate în cauză și mai ales din extractul de deces No. 268/917 al primăriei comunei Belcești, jud. Iași, se constată că Const. Din Tuțuianu, vânzătorul către păratul de azi, a decedat în Moldova la 8 Martie 1917, luând parte la războiul din 1916 ca soldat în regimentul 70 infanterie, compania I;

Considerând că, dacă după dispozițiunile art. 1375 și 1376 din codul civil, vânzătorul care nu-și exercită dreptul de răsкупărare în termenul prescrist, termen care curge contra tuturor persoanelor, chiar și în contra minorilor, pierde acest drept, apoi dacă cel în drept sau cei în drept a exercita această răsкупărare au fost mobilizați în campania anului 1916, ei beneficiază de dispozițiunile suspendării prescripțiilor, conform art. 3 din decretul-lege dela 24

Decembrie 1914, modificat la 5 Aprilie 1916 și 25 D-bre 1916 după care termenul tuturor prescripțiilor și orice decăderi de drepturi în materie civilă și comercială, se suspendă în profitul celor mobilizați în timpul mobilizării sau stărei de războiu;

Că, în speță, dacă socotim că dela 16 Februarie 1913, data actului de vânzare, cu pact de răsкупărare, și până la 14 August 1916, data decretării stării de războiu, când și vânzătorul a fost mobilizat, sunt numai 3 ani și aproape 6 luni, iar termenul ce s'a scurs dela 14 August 1916 până astăzi fiind suspendat, reclamanta e deci și astăzi în termenul prescrist a cere răsкупărarea;

Că, în ce privește obiecțiunea reclamantei că n'au fost înștiințati sau somați, nici soțul său călă trăit, nici d-sa, ca reprezentată a personalității lui juridice în numele minorilor, nu e intențată, căci este necontenit că termenul de răsкупărare este fatal și trebuie să-l considerăm ca o condiție rezolutorie potestativă, fiind în facultatea vânzătorului de a o îndeplini sau nu;

Și dacă, în termenul fixat, vânzătorul nu exercită dreptul său de răsкупărare, condițiunea rezolutorie se consideră ca neîndeplinită și deci vânzarea este confirmată definitiv, fără să fie necesitate pentru aceasta de o somațiune sau altă punere în întârziere;

Că, în fine, cea de a treia condiție a răsкупărării este ca vânzătorul să restituie cumpărătorului prețul lucrului vândut și legiuitorul n'a determinat nicăieri procedura după care trebuie să urmeze vânzătorul care își exercită dreptul de răsкупărare. În vechiul drept francez, vânzătorul, cu adresa justiției, consenma prețul într'un termen oarecare și atunci intervenea hotărârea de răsкупărare, însă în dreptul modern nu se mai face nimic. Azi toți autorii sunt de acord că nu este trebuință ca vânzătorul să se adreseze justiției, e însă pudent să facă cumpărătorului o notificare că înțelege a-și exercita dreptul de răsкупărare, pentru că asupra punctului dacă vânzătorul a manifestat sau nu, în termenul prescrist de lege, voința ca să-și răsкупere imobilul, proba este adesea dificilă și ca să fie la adăpost de orice neajunsuri;

Că, tot în ce privește a treia condiție, intrucât, în speță, reclamanta n'a restituit sau cel puțin consenmat prețul locului vândut, se pune întrebarea dacă prin aceasta, neîndeplinind obligațiunile cerute de art. 1377 din codul civil, mai poate intra în posesiune;

Considerând că din spiritul art. 1377 se stabilește că vânzătorul care nu îndeplinește obligațiunile menționate în acest text nu poate intra în posesiune, iar nu că nu poate cere răsкупărare. După ce a anunțat, vânzătorul poate să ceară răsкупărarea și dacă cumpărătorul refuză, se fac ofertele și consenmănturile, cari pot fi făcute și peste termenul de răsкупărare, de tal numai ca vânzătorul să fie dovedit că a anunțat pe cumpărător în termen util că înțelege să exercite dreptul de răsкупărare;

Că reclamanta, prin intentarea acțiunii de față, a manifestat destul de puternic dreptul său de răsкупărare, rezervat prin actul făcut de soțul său păratului de azi și în termen util, după cum se arată mai sus, așa că nu-i mai rămâne, înainte de a intra în posesiune, decât să restituie sau consenma prețul primit de 150 lei și cheltuielile contractului, îmbunătățiri aduse pământului cumpărat nefiind invocate;

Că așa fiind, vânzarea intervenită între soțul reclamantei și părit, urmează a fi anulată.

În ce privește vânzarea intervenită între păratul Gh. Anton Suiică și Filofia zisă și Lița Const. Din Mareș.

Având în vedere că, păratul Gheorghe Anton Suiică, a revândut cele 40 ari pământ fașete, cu pruni și arătură numit în luna lui „Ghiorg”, hota al comunei Puchenii cum părate dela soțul reclamantei, păritei Filofia C-tin Din Șerb, — cu autorizația soțului ei, — prin actul de vânzare autentic și transcrit de Trib. Muscel sub No. 48 și 76 din 12 Ianuarie 1919, — specificându-se în act că e cumpărătoare dela C-tin Din Tuțuianu, — prin act autentic și transcrit de Trib. Muscel sub No. 170 și 678/913;

Considerând că, potrivit art. 1380 c. civil, — vânzătorul reîntră în urmarea pactului de răsкупărare în drepturile sale de mai înainte asupra imobilului, care-i revine liber de

toate sarcinile și ipotecile de care cumpărătorul l-ar fi încercat, iar conf. art. 1381, vânzătorul cu pact de răscumpărare poate exercita acțiunea sa în contra unui al doilea cumpărător, chiar și când facultatea de răscumpărare n'ar fi fost declarată în cel de-al doilea contract;

Că, prin urmare, în speță, prin actul de vânzare — cumpărare, intervenit între Gheorghe Anton Șuică și Filoftia C-tin Din Serb, — specificându-se că imobilul vândut este cel pe care l'avea cumpărat dela Const. D-tra Tuțianu, prin actul de vânzare autentic și transcris la No. 170 și 673/913 de Trib. Muscel; — act în care facultatea de răscumpărare era arătată, — implicit, — deși după textul art. 1381, menționat mai sus, nu era nevoie, facultatea de răscumpărare era declarată și în cel de-al doilea act, prin faptul că se declara cumpărătorele proveniența terenului;

Că, dar și vânzarea intervenită între Gheorghe Afton Șuică și Filoftia C-tin Din Serb, — cade —, vânzătorul către acesta neputându-i transmite mai multe drepturi de cât avea, conform adagiului „*nemo plus juris ad alium transferre potest, quam ipse habet*”, în plus că aci în conformitate cu art. 1380 cod. civil, — e locul a se aplica principiul „*resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis*”, deci prima vânzare fiind ezolută dela sine, urmează rezoluțiunea celei de-a doua.

Având în vedere și cererea reclamantei de a i se acorda cheltueli, — pe care judecata conf. art. 140 și 146 din pr. civ. le fixează la suma de 50 lei.

Pentru aceste motive admite acțiunea, etc.

Judecător (s) G. Arăneșcu.

Judecătoria ocol rural Herța jud. Dorohoi

Audiența dela 5 Iulie 1920

Carte de Judecată No. 269

Legea repaosului Duminical. — Dacă meseriașii Evrei pot fi condamnați când lucrează Duminica. — Soluție negativă.

Judecata,

Asupra acțiunei penale de față.

Având în vedere actele dela dosar și susținerile contravenientului.

Văzând procesul-verbal din 9 Mai 1920, drăsat de către șeful poliției Herța, prin care dă în judecată pe Leib Croitorul pentru că a lucrat Duminica.

Având în vedere că scopul repaosului Duminical este de a se asigura omului, în special meseriașilor, de a-și repauza corpul 1 zi pe săptămână.

Considerând că, legea repaosului Duminical nu pune în concordanță interesele diverselor naționalități din stat, violându-le credințele religioase, obligându-i să nu lucreze, nu o zi, ci două pe săptămână, ceea ce astăzi, când se reclamă imperios „munca” pentru refacerea țării, e contra intereselor individuale și generale, ca lucrătorul să stea 2 zile în inacțiune pe săptămână.

Se știe că evreul nu lucrează sâmbăta, se odihnește, prin urmare, de ce să-l obligăm să nu lucreze Duminica?

Societatea pierde enorm când brațele muncitorului stau încrucișate, iar legitorul a cărui grijă este de a satisface interesele individuale, punându-le de acord cu cele generale, nu poate opri pe evreu dela lucru în ziua de Duminică și nici nu trebuie să înțelegem că dacă legea îi zice numai decât repaos Duminical, odihna trebuie să aibă loc neapărat Duminica, că, prin „repaos Duminical” se înțelege repaos în ziua de sâmbăta săptămânală, care, la evrei, e Sâmbăta, deci, aceștia, pot lucra Duminica.

Mai mult încă, legea a căutat să proteje pe neenici, pe acei copii ai căror patroni i-ar exploata, dar nici de cum nu oprește pe patron însuși, cum e în specie, dea lucra, dacă voește, toată săptămâna, violându-se libertatea individuală, fapt care în America a făcut obiectul unor lungi discuțiuni.

Pentru aceste motive, suntem de părere că evreii nu pot fi pedepsiți dacă lucrează Duminica, munca lor trebuie respectată, iar judecata nu poate face altceva decât să-i achite.

Pentru aceste motive, judecata achită etc.

(s) Traian Romulus Scriban

Grefier (s) I. Mitric

NOTĂ. — Problema rezolvată prin cartea de judecata ce publicăm este juridică și bine motivată, și desigur că legea repaosului Duminical prezintă o lacună sub acest raport care trebuie să fie complinită, mai cu seamă că prin provinciile alipite numărul evreilor s'au întreit E. C. D.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI CURȚILOR DE APEL ȘI ÎN ALTEI CURȚI DE CASAȚIE

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

SECȚIA I

Apelant: Sabetay Blumen, prin d-nii avocați Siegler și I. G. Perlețeanu.

Intimată: Ecaterina Emil Ghica, prin d-l av. N. A. Papadat.

Decretul-lege 1420/1920. — Cum are dreptul de a face contestație. — Art. 4 al. 3 din decret. Condițiunile ce trebuie să îndeplinească un proprietar spre a se putea muta în imobilul său. — Art. 5 și 19 din Decretul-lege 1420/1920.

a) Noul Decret-lege pentru regularea raporturilor dintre proprietari și chiriași din 2 Aprilie 1920 prin art. 4 al. 3 declară că sunt inoperante clauzele de reziliere facultativă prevăzute în contractele de închiriere, chiar dacă s'ar fi obținut o hotărâre judecătorească în contra chiriașului, care însă n'a fost executată în același De-

cret-lege prin ultim alineat din art. 4 prevede, că orice contestațiune la care ar da loc aplicațiunea art. 4 se va judeca de instanțele competente după regulile dreptului comun, dar cu procedura sumară a legii proprietarilor; însă în acest alineat neexplicând, cari din cele 2 părți în conflict: proprietarul sau chiriașul trebuie să facă contestațiunea sau reclamațiunea ce legea pune la dispozițiunea părților, urmează să se conducă în rezolvarea ei de principiile generale de drept, după care cuvântul *contestațiune* din alineatul ultim al 4 din noul Decret-lege nu poate avea sensul de contestațiune în sensul consacrat de pr. civ. art. 399 și urm., ci acel generic de acțiune sau reclamațiune în justiție în sensul art. 66 și urm. pr. civilă, și prim urmare spre a se stabili, care din doi: proprietarul sau chiriașul trebuie să facă cererea în justiție conform sus menționatului text, trebuie să ne conducem de normele dela acțiuni, după care, una din principalele condițiuni este aceea ca, cineva trebuie să aibă un interes, să fie vătămat în drep-

turile sale (*pas d'intérêt, pas d'action*) ca să poată face o cerere în justiție.

Prin urmare examinând în lumina acestor principii, ipoteza de față: existența unei clauze de reziliere facultativă în contract, chiriașul nu mai poate avea nici un interes a lucra în justiție sau a face vre-o formalitate judecătorească, pentru ca legea declarând inoperante acele clauze, chiar când s'a obținut o hotărâre pe baza lor, efectele legii se produc de drept și contractul își urmează cursul fără acele clauze, care trebuiesc considerate ca nescrise, și că acel, care ar putea avea cuvinte de nemulțumire și un interes vădit a reclama în justiție, — cum e în speță, — e proprietarul, (intimata de azi).

b) Noul Decret-lege a înlădit de condițiuni dreptul proprietarului de a se muta în imobilul său, făcând distincție între proprietarii al căror drept datează dinainte de războiu (16 Aug. 1916) și între acei, cari au devenit proprietari în timpul războiului sau mai recent, distincție, care form-ază materia art. 5 din Decret-lege și după care noii proprietari nu se pot muta în imobilul lor, de cât în cazul când sunt funcționari publici sau intrunesc alte condițiuni.

În speță, intimată, noua proprietară, deși invoacă calitatea de membră în *Comitetul Crucii Roșii*, însă nu dovedește, că a devenit proprietară înainte de 23 Aprilie 1918, și nici nu dovedește, că la 15 August 1916 locuia în București; ca atare ea nu poate invoca prescripția nîl art. 5 și deci apelul este întemeiat. (*Curtea de Apel Buc., s. I, decizia civilă No. 110 din 26 Mai 1920 prin care s'a admis apelul contra s'ntinței civile Trib. Ilfov s. 4 No. 373 din 20 Aprilie 1920*).

Apelantă: Eugenia I. G. Mavrodin cu autorizația soțului său I. C. Mavrodin, prin d. av. Ion Antonescu.

Intimată: Elisa Chadon Chery prin d-nii avocați M. Valerian și Eugen N. Ionescu.

Decret-lege 1420/920. — Un chiriaș care speculează imobilul închiriat nu poate beneficia de prelungirea contractului. — Art. 30 din Decretul-lege 1420/920 și 38 din legea măsurilor excepționale. — Art. 1418 c. civ.

Legiuitorul noului Decret-lege (1420/920) în scop de a înfrîna specula ce s'ar putea face de chiriași cu imobilele, în centra intereselor generale și chiar al proprietarului, prin art. 30 din decret-lege pune obligația chiriașilor — prin derogare de la art. 1418 c. civ. — de a nu putea uza decît personal de imobilul închiriat, pe care nu poate să-l subînchirieze sau să-l cedeze, chiar dacă contractul nu ar conține vre-o restricțiune în această privință, adică dacă contractul prin făcerea lui ar tolera aceasta — și de la această regulă, nu se face decît câteva excepțiuni și anume acele relative la: camerele disponibile peste trebuințele familiei, hoteluri hoteluri gornai și pensiuni; iar ca sancțiune a acestor reguli, noul Decret-lege prevede nulitatea contractului chiriașului. Mai mult, legea cea nouă prin ul. aliniază din art. 30, dând o extenziune mai mare delictului prevăzut de art. 30 din legea măsurilor excepționale, consideră tot ca delict de acapărare și faptul proprietarului, care avînd un singur imobil, prin înfrîngerea dispozițiilor acestui art. nu ar uza personal de el și s'ar deda la speculă.

Prin urmare acestea fiind cerințele legii, în speță, intimată nu se mai poate bucura de favoarea legii și uza de prelungirea contractului care este declarat nul de însuși legiuitorul. (*Curtea de Apel Buc., s. I, decizia civilă No. 117 din 2 Iunie 1920, prin care s'a admis apelul contra sentinței 84/920 a Trib. Ilfov s. I civ. cor.*)

Apelantă: Aneta Movilă prin d. av. Sepeanu.

Intimată: Paula General Văitoianu și soțul său General Văitoianu, prin d. av. I. G. Periețeanu.

Decretul-lege 1420/920. — Renunțare sub condițiune suspensivă dată de chiriaș. — Natura ei. — Art. 1017 c. civil. — Exclue de posibilitatea de a fi dată în necunoștință împrejurările de drept și de fapt, — când contractul era în curs de executare.

O renunțare obținută de intimată înainte de a fi proprietarul imobilului în vederea cumpărării lui și în scopul de ași asigura intrarea imediată în folosință a imobilului cumpărat este o renunțare sub condițiune suspensivă, — condițiune care odată îndeplinită, face ca obligațiunea ap-lantă să devină perfectă, conf. art. 1017 c. civ. și în consecință să-și producă toate efectele în favoarea intimatilor, cari sunt beneficiarii acestei renunțări, iar nu terți;

Dacă clauza de reziliere facultativă implică o renunțare la beneficiul termenului, ca și renunțarea propriu zisă, ele se diferent-ază însă, — între altele prin aceea, că pe când clauza reziliatorie facultativă este inserată în contract și constă una din condițiile fără care el poate n'ar fi luat ființă renunțarea este o obligație unilaterală pentru desființarea contractului, luată, ulterior precum punerea lui în lucrare, — afară bine înțeleș, dacă nu se referă la dreptul de prelungire, în care caz renunțarea poate fi inserată și în contract, — Prin urmare, în speță, cumpărarea imobilului depinzînd în parte și de voința intimatilor și de aceea terțului vânzător, aceasta nu poate schimba natura juridică a declarațiunei apelantei dată în cursul executărei contractului. Contractul apelantei expirînd la 23 Aprilie 1923, nu se poate considera că declarațiunea a fost dată în necunoștință împrejurărilor de drept și de fapt. Faptul că la 23 - Aprilie 1920, — apelanta negăsind un apartament, unde să se mute din cauza Decretului-lege 1420/920 a prelungit contractul pîna la 1922, această dificultate îi era cunoscută la data renunțării, de oarece și Decretul lege din Noembrie 1919, atunci în vigoare, — acorda prelungirea contractului pîna la 1921, ceea ce excludea liberarea imobilului dată la 23 Aprilie 1920, căne renunțarea trebuie să-și producă efectul (*Curtea de Apel Buc. s. I, decizia civilă No. 129 din 5 Iunie 1920, prin care s'a respins apelul contra sentinței Trib. Ilfov s. II civ. cor. 290/920*).

SECȚIA II

Apelant: Petre I. Popa, prin d. av. Florian.

Intimată: Iosif Nadeja și Aneta Katzighera prin d-nii avocați Graur și Orăscu.

Decretul-lege 1420/920. — Un proprietar care își vinde imobilul pentru a se muta în alt imobil al său deținut de un chiriaș cărui i s'a prelungit contractul prin efectul legii. — Caz de forță majoră. — Art. 5 al. 3 din Decret-lege. — Interpretare.

Art. 5 al. 3 din Decretul-lege 1420/920 permite proprietarului să se mute în propriul său imobil numai în cazurile, când din forță majoră nu a putut ocupa imobilul său, de pildă în caz de: mobilizare, refugiu, abuzul de ocupațiune străină sau imposibilitatea de a utiliza a imobilului său. Prin urmare fapta unui proprietar ce și-a vîndut imobilul cîntînd pe îngăduința unui decret anterior, că s'a poate muta într-un alt imobil al său deținut de intimată, însă, prin noul Decret-lege din 2 Aprilie li s'a prelungit de drept termenul contractului, nu poate

fi asimilată unui caz de forță majoră în sensul art. 5 al. 3 din Decret-lege. (Curtea de Apel Buc. s. II, decizia civilă 169 din 29 Iunie 1920, prin care s'a respins apelul contra sentinței 484/920 a Trib. Ilfov s. IV).

Apelant: Benedetti di Luca prin curatorul său I. Rădulescu prin d. av. Cezar Ionescu.

Intimat: G. Oprescu, prin d. av. Marinescu Bolitin.

Absența.—Curator.—Subînchirierea imobilului celui absent.—Speculă.—Neaplicabilitatea art. 30 din Decretul-lege 1420/920.

Deși art. 30 din Decretul-lege din 2 Aprilie 1920 prohibă subînchirierea, totuși când se constată din împrejurările de fapt că imobilul a fost subînchiriat de curatorul chiriașului principal în timpul absenței sale în străinătate și numai până la venirea sa, nu i se poate aplica nulitatea și sancțiunile prevăzute de art. 30 din Decret-lege 1420/920. Oci or cât de utilă este măsura luată de gestorul de afaceri al chiriașului, această gestiune nu poate fi întinsă în sensul de a i se aplica chiriașului, sancțiunea de nulitate și chiar pedepse pentru fapte de care este cu totul străin, și aceasta cu atât mai mult, cu cât, în speță, s'a subînchiriat de curator apartamentul mobilat cu mobilele chiriașului principal. (Curtea de Apel Buc. s. II, decizia civilă 170 din 1 Iulie 1920 prin care s'a admis apelul contra sent. 657/919 a Trib. Ilfov s. III civ. cor.).

SECȚIA III

Apelant: Direcția C. F. prin d. av. Huber.

Intimat: Societatea Heshherr Schwartz Klayton Schutleworth prin d. av. Hagi Tudorache.

Cesiune.—Notificare.—Căraș. Răspundere. Com. 1933 și 1395 c. civ. art. 423 și 436 cod. com.

Potrivit art. 1393 c. civil cesionarul nu poate opune dreptul său la o a treia persoană de cât după ce a notificat debitorului cesiunea, măsura aceasta fiind însă prevăzută în scopul nu de a apăra pe debitor de plata datoriei, ci numai în aceea de a-l înștiința că creanța a trecut în altă mână și deci să nu mai plătească primul creditor, dându-l nu poate invoca lipsa acestei formalități, decât când ar justifica că a plătit deja primul creditor și că astfel creanța sa este stinsă.

Aceasta rezultă pe deplin din dispozițiunile art. 1395 c. civ. care prevede că dacă mai înainte de notificarea cesiunii făcută de cedent sau de cesionar, debitorul plătește cedentului, liberarea sa este valabilă.

Prin urmare în speță, lipsa de notificare neputând să-i prejudicieze apelantei Direcții, ea nu poate invoca cu succes această lipsă spre a respinge acțiunea pentru lipsa de calitate, cât timp nu se tăgăduiește existența cesiunii în sine, constatată prin act scris, făcută pe însăși scrisoarea de trăsură.

Potrivit dispozițiunilor art. 425 c. com. cărașul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrurilor ce i-au fost încredințate spre transport din momentul ce le primește până la acela al predării destinatarului, afară dacă nu probează că predarea sau stricăciunea au provenit din caz forțat sau forța majoră, din chiar viciul propriu al lucrurilor sau din natura lor, din faptul expeditorului sau din acela al destinatarului, iar după art. 436 cod. com. reclamantul are facultatea a-și îndrepta cererea de desdăgubiri fie contra primului căraș, care în speță era C. F. Ungare, fie contra ultimului căraș, în speță, C. F. R.

Prin urmare, în speță, constatându-se că avariile aduse celor două batoze de treierat expediate din Viena — de

către intimată firmă Societ. «Avântului» din Giurgiu — urmează că Direcția C. F. R. este inculpă și responsabilă de stricăciunile aduse și că atare cererea este bine îndreptată contra Direcției C. F., ca ultimul căraș. (Curtea de Apel Buc. s. I, decizia com. 18 din 30 Aprilie 1920 prin care s'a respins apelul contra sent. com. 39/916 a Trib. Ilfov s. II com.).

Apelant: D. Calderin, prin d. av. C. Săvescu.

Intimat: Gheorghe Vasile, prin d. av. D. Pascu.

Apel.—Iscălit de altă persoană.—Procură.—Nespecificarea imputernicirii de a iscăli apelul. Nevaliditatea lui.—Art. 317 pr. civ.

Potrivit dispozițiunilor art. 316 pr. civ. apelul trebuie să fie iscălit de apelant sau de imputernicitul său cu procură ce se va alătura la dosar în copie, iar apelul iscălit de alte persoane poate fi ratificat în termen.

În speță, în procură dându-se mandatarului în mod general imputernicirea de a face și introduce orice acțiune civilă și a sta în instanță și a-l reprezenta înaintea ori carei instanțe judecătorești și nu menționează în mod special că are imputernicirea de a face și iscăli apelul urmează că apelul nu este valabil făcut. (Curtea de Apel Buc. s. III, decizia civilă 98 din 20 Mai 1920 prin care s'a respins apelul contra sent. 398/920 a Trib. Ilfov s. III civ. cor.).

SECȚIA IV

Apelant: Moise Arjom prin d. av. B. Dimitropol.

Intimat: Ministerul de Domeii prin d. av. Cezar Partenie.

Apel.—Drept de retenție.—Cerere nouă neinvocată la prima instanță.—Inadmisibilitatea. Art. 327 al. 1, 2 și 3 pr. civ.

Prin dispozițiunile art. 327 pr. civ. al. I se stabilește regula că în apel nu se poate face nici o cerere nouă care nu a fost făcută la prima instanță, afară numai de compensații sau cereri cari servesc ca mijloace de apărare la acțiunea principală; prin al. 2, că nu se va putea schimba în apel nici cauza, nici obiectul priunei și nici calitatea părților și prin al. 3, că se va putea cere în apel dobânzi, venituri de orice fel și orice alte despăgubiri întâmplare după judecata dela prima instanță sau din cauza judecății.

Prin urmare, în speță, apelantul pe baza dreptului de retențiune, că statul i-ar datora cheltuielile, pe care le-a făcut cu tăiatul, fasonatul și căratul lemnelor ce sunt în litigiu, care nu sunt survenite posterior judecății dela prima instanță, ei anterior cererii, și care drept de retenție nu l-a invocat la prima instanță nu poate pentru prima oară să fie invocat în apel. (Curtea de Apel Buc. s. IV, decizia civilă 23 din 9 Febr. 1920 prin care s'a respins apelul contra sent. 27/919 a Trib. Dâmbovița s. I).

Apelant: Nicolae Batnariu, prin d. av. I. Onicescu.

Intimat: Casandra Dumitrescu, prin d. av. C. Ionescu.

Apel.—Consilier delegat de a face apelul.—Amânare de comun acord.—Comunicare de motive.—Era în drept consilierul delegat de a amâna?—Soluție afirmativă.—Art. 91 pr. civ., 31 legea de organizare judecătorească, 14 Regul. legi pentru organizarea judecătorească și 326 și 69 pr. civilă.

În conformitate cu dispozițiunile art. 91 pr. civ., 31 din legea de organizare judecătorească și 14 din regulamentul legi pentru organizarea serviciului interior al Cur-

ților de apel, Curtea poate delega pe un membru al ei ca să facă în ziua judecății apelul afacerilor, cu dreptul a le amâna pentru orice motiv legal, când nu dă loc la discuție și dacă nu există opunerea părților. Întrebarea este: dacă amânarea unei pricini cerute prin bună înțelegere, ca apelantul să comunice apelul său, întră sau nu în puterea consilierului delegat?

Arătarea temeiului de fapt și de drept pe care se sprijină partea apelantă, conform art. 326 și 69 pr. civ. este o îndatorire legală, iar comunicarea lor, când nu sunt cuprinse în petiția de apel, este o măsură obligatorie dela care partea apelantă nu se poate substrahe, când intimatul i-o cere, iar comunicarea legală este aceea făcută prin organul portăreilor, și Curtea sau delegatul ei nu are altă îndatorire decât să constate și examineze la timp, regulata ei îndeplinire, astfel că măsura de amânare a pricinei cu motiv legal de amânare, când discuție între părți nu este, nu are caracterul de dispoziție și deci se poate lua și de consilierul delegat cu apelul la începutul ședinței.

Prin urmare, în speță, apelantul neconformându-se îndatoririi sale de a comunica intimatului motivele apelului său, el este decăzut din dreptul său. (Curtea de Apel Buc. s. IV, decizia civilă 49 din 11 Martie 1920 prin care s'a respins apelul contra sent. 626/919 a Trib. Ilfov s. III civ. cor.).

CURTEA DE CASAȚIE

SECȚIA I

Recurent: C. Stravolva, tutore, prin d. av. Barozzi.

Intimat: Alexandrina Varlam, prin d. avocați B. Cernea și C. Xenii.

Recuzarea judecătorilor.—Cestiune care nu este de ordine publică și ca atare nu poate fi invocată în Casație cu privire la judecătoria instanței de fond.

Justițiabilii au facultatea de a renunța la dreptul ce legea li-l acordă de a recuza pe judecători, întru cât acest drept se referă la interesele lor particulare și nu este un principiu de ordine publică.

Prin urmare, dacă judecătorii de fond nu au fost recuzați de părți, nu se poate aduce ca motiv de casare faptul că dănașii nu s'au recuzat, deși ar fi fost cazul. (Cas. I deciziunea No. 112 din 15 Martie 1920, prin care s'a respins recursul contra deciziei No. 130/915 a Curții apel București s. I).

Recurent: Eduard Sion, prin d-l avocat G. Tașcă.

Intimat: L. Voinov, prin d-l avocat P. Missir.

Jurământ decizoriu.—Cestiunea de a se ști dacă este sau nu concludent este o cestiune de fapt.—Art. 1208 c. civil.

Cestiunea de a ști dacă un jurământ în modul cum a fost deferit este sau nu concludent în cauză, depinde de împrejurările și faptele dezbătute înaintea instanței de fond, care singură este deci în măsură să aprecieze dacă jurământul are sau nu acest caracter și aprecierea sa, în acest caz, scapă controlului Casației. (Cas. I, deciziunea No. 136 din 26 Martie 1920, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei No. 98/919 a Curții de apel Galați s. II).

SECȚIA III

Recurent: Petre Stariou, prin d. av. G. M. Dumitrescu.

Intimat: Ministerul de interne, prin d. av. V. Tipoiă.

Recurs în contencios.—Funcționar depinzând de Ministerul de Interne.—Destituire.—

Tip. Soc. anon. CURIERUL JUDICIAR, București Rahovei 5, TELEFON 13/29, — A-tor: Avocat I. Codreanu — c. 7163

Garantiile și formalitățile legii din 9 Ianuarie 1917. — Art. 4 al legii.

Prin legea dela 9 Ianuarie 1917, aflată și astăzi în vigoare legiuitorul nu a voit să suspende orice garanție de stabilitate pentru funcționarii depinzând de Ministerul de Interne, ci numai a simplificat formalitățile cari garantează această stabilitate, trecând ministrului atribuțiunile comisiunilor disciplinare, cari în împrejurările excepționale create de război, nu se puteau constitui sau convoca.

De aceia raportul sau deciziunea ministerului, care înlocuiesc hotărârea comisiunii disciplinare, trebuiesc motivate și întemeiate pe fapte din cari să reiasă precis abaterile grave cari justifică destituirea, ele constituind adevărate acte de judecată.

Dacă însă prin aceste rapoarte sau decizii ministrul face simple afirmațiuni și aprecieri vagi asupra lipsei de pricepere și a neglijenței în serviciu a funcționarului, raportul este nemotivat și nu mai constituie un act de judecată, ci unul arbitrar, care urmează a fi declarat ca atare de justiție. (Cas. III, deciziunea No. 151 din 23 Aprilie 1920, prin care s'a declarat ilegală revocarea recurentului din funcțiunea de Director cl. I al Prefecturii Poliției Craiova).

Recurent: Maria C. Turnescu, prin d. av. Al. Bîlciorescu.

Intimat: C. Turnescu, prin d. av. N. Stănescu.

Femeie măritată.—Acte juridice făcute de femeia măritată.—Autorizarea soțului sau a justiției.—Scopul edictării acestor măsuri de protejire.—Act făcut cu însuși soțul.—Dacă mai este nevoie de autorizarea justiției.—Soluțiune negativă.

Pentru validitatea actelor juridice făcute de femeia măritată, în genere, legea cere autorizarea soțului, sau în caz de refuz al acestuia, pe aceia a justiției. Autorizația soțului este regula, iar intervenția justiției excepțiunea, care, ca atare, este de strictă aplicare și nu poate avea loc decât în cazurile limitativ prevăzute de lege, cazuri în cari nu se cuprinde și acela, când soțul contractează cu soția.

Atât autorizarea soțului, cât și cea judecătorească nu sunt prevăzute de lege ca măsuri de protecțiune pentru femeie, probă că femeia neăsătorită sau văduvă este pusă de lege, sub raportul capacității contractuale, pe picior de perfectă egalitate cu bărbatul, ci sunt prescrise în interesul asociației conjugale, care cere unitatea direcțiunii afacerilor acestei asociațiuni.

Prin urmare, atunci când soțul însuși, iar nu un terț, contractează cu soția, nu este nici o rațiune ca el să dea acesteia o autorizațiune specială și expresă, autorizatiunea rezultând implicit din chiar acordul de voință, adică din concursul său la facerea actului și în acest caz nici autorizarea justiției nu mai are nici o rațiune, de oarece prin intervenția bărbatului ca parte contractantă, prerogativele maritale nu pot fi întru nimic atinse. (Cas. III, deciziunea No. 149 din 21 Aprilie 1920, prin care s'a respins, după divergență, recursul făcut contra deciziei No. 20/919, a Curții de apel București, s. I).

Incunoștiință pe d-nii abonați că, din eroare de paginație, s'a sărit No. 50, și, deci, acest număr trebuie considerat ca neexistent.

EVOLUȚIA DREPTULUI SINDICAL

I) Un om și o concepție. — II) Geneza biologică a spiritului corporativ. — III) Geneza morală. — IV) Spiritul corporativ, consolidare a individualității. — V) Geneza economică. — VI) Slăbirea relativă a spiritului corporativ în fațoarea lui ulterioară. — VII) Socialismul ca factor activant al tendinței de asociație. — VIII) Influența inerției Statului în dezvoltarea acestei tendințe. — IX) Substratul social al dreptului sindical. — X) Problema legitimității dreptului sindical în ordinea dezvoltării ei istorice. — XI) Dreptul sindical sub regimul codului Napoleon. — XII) Revoluțiunea de la 1848 și dreptul sindical. — XIII) Consacrarea dreptului sindical prin legislațiunea posteroară revoluțiunii din 1848. — XIV) Apărarea „Internaționalăi“ și Asociaționismul.

I

Unul dintre cotidienele Capitalei a publicat, zilele din urmă, întâmpinarea adresată ministrului de interne de d. N. C. Schina, Președinte la Curtea de Apel din București, în numele Comitetului general al Uniunii sindicatelor profesionale ale salariaților publici, cu privire la recunoașterea dreptului funcționarilor de a ține un congres.

Din cuprinsul întâmpinării, se vede că titularul departamentului internelor tăgăduiește funcționarilor români atât dreptul permanent și organic de asociație cât și dreptul sporadic de a ține un congres.

Motivul acestei dispozițiuni a ministrului este că nivelul moral al funcționarilor ar fi cu totul scăzut, sau pentru că să redăm, cu toată fidelitatea, concepțiunea ministrului asupra chestiunii, pentru că „niște funcționari lenesi și necinstiți nu au dreptul de a ține un congres“.

Această împrejurare dă un caracter de actualitate chestiunii dreptului sindical.

Nu intră în intențiunea mea de a polemiza cu ministrul de interne.

Rămâne ca dreapta judecată a opiniei publice să aprecieze ca se poate așezând sub această excesivă generalizare.

Afirmațiunile ministrului sunt, însă, interesante din punctul de vedere că denotă din parte-i o facultate de subtilă analiză socială, dublată de un vădit sentiment de dreptate, atunci când declară că ticăloșia momentului moral actual s'a localizat în categoria funcționarilor, singurii, în adevăr, vinovați de halul în care am ajuns. Aceste afirmațiuni mai sunt interesante și sub raportul că se atează pe acești servitori ai Statului dintr-o primejdioasă iluzie și îi abate dela o dizolvantă tendință, aceea de a-și reclama dreptul la viață.

Nu vă dorește, Domnule ministru de interne, ca în viața d-voastră intimă sau publică, să gustați vreodată picătura de amărăciune pe care cuvintele d-voastră, strecurat-o în sufletul aceluia care — obacuri și umiliți, sclavi ai unei datorii ce le impune toate sacrificiile — muncim cu onestă abnegațiune, în schimbul supremei recompense de a ni se oferi niște aprecieri în cari vibrează concepțiunea de dreptate a unei lumi și a unei epoci de care faceți tot ce vă stă în putință pentru ca să ne îndepărtăm sufletele și să ne întorcem ochii.

II

Dans l'histoire les faibles n'ont encore trouvé qu'un moyen d'accroître leur place dans la société et dans le droit, c'est de devenir forts.

J. Cruet, La Vie du Droit p. 208.

1) Geneza biologică a spiritului corporativ. — Spiritul corporativ este o variantă a instinctului social al omului. El constituie perfecțiunea acestui instinct, intelectualizarea și aplicarea lui pentru scopurile de dreptate și progres pe care ținta nepătrunsă a vieții le urmărește, întrebându-se, ca pe niște artizani de o clipă, existențele noastre trecătoare.

În fenomenul natural al alcătuirii societăților omenești, instinctul defensiv al conservățiunii individuale a fost principala impulsie care a provocat structura unitară de azi.

Formațiunea și afirmarea autorității Statului nu este decât substituțiunea unui organ al vieții colective în locul luptei izolate de apărare a individului și, mai apoi, a grupărilor restrânse — clanul, tribul alcătuite sub imboldul instinctului gregar, — preistorice și rudimentara formă a asociaționismului de astăzi.

2) Geneza morală. — Cu toate că asociaționismul domină viața economică și morală de azi, el nu constituie, totuși, o creațiune specifică a timpurilor moderne.

Corporațiunile evului mediu — jurandele și metrizele — sunt una din manifestațiunile lui premergătoare.

Toate măsurile legislative, luate de autoritatea Statului, pentru reglementarea condițiilor practice ale nevoiei, fundamentale omenești, de asociație, începând cu edictul dat de Turgot în Franța 1776, continuând cu legea revoluționară propusă de Chapelier la 1791 și cu legislațiunea intervenită ulterior, sunt afirmațiunea nedesculșată a acestei tendințe de apropiere reciprocă între oameni.

Conducătorii țărilor au înțeles că, în materie de politică socială, negațiunea realităților este echivalentă cu afirmațiunea din ce în ce mai accentuată și mai sgomotoasă a acestor realități. Acei cari nu au priceput și nu vor pricepe acest adevăr, vor face cunoștință cu istoria, totdeauna adevărată, a strălucirii care, în loc să pună siguranța spațiului între ei și următorii lui, se mulțumesc să-și afunde capul în uiscu ca suprem mijloc de apărare.

În fenomenul revendicării și cuceririi dreptului de asociație, găsim o aplicațiune practică, o exemplificare a legii identității contrariilor. În adevăr, legitimitatea acestui drept a fost urmărită de masele uvriere pe baza conceptului de libertate individuală, adică pe baza aceluiași concept care determinase pe legislatorii marii revoluțiuni franceze să desființeze dreptul de asociație ca fiind negațiunea personalității și libertății individului, ale cărui mișcări nu puteau găsi un cadru prielnic în organizațiunile corporative transmise de tradițiunea evului mediu ¹⁾.

3) Spiritul corporativ consolidare a individualității. — Spiritul de asociațiune este o consolidare a individualității omenești, căci prin manifestarea și dezvoltarea lui se temperează efectele nefirești și pline de neajunsuri ale doctrinei socialismului de stat, care — după H. Spencer ²⁾ — constituie o violare a legilor biologice, împiedicând selecțiunea celor mai tari și mai bine înarmați asupra exemplarelor fragile și biceșnice ale creațiunii, a căror existență este un chin și o inutilitate.

A tăgădui trebuința imperativă, cu care acest spirit și-a făcut loc între concepțiunile și tendințele suflătești ale lumii de azi, este a sili umanitatea să se reîntoarcă la arhaicul «tip militant» al lui Spencer, care reprezintă principiul cooperățiunii de comandă impusă de autoritatea Statului în antiteza cu «tipul industrial» care personifică cooperățiunea liberă și conștientă, în care persoana și munca omenească încetează de a mai fi elementele pasive ale arbitrarului patronal sau intervenționist al Statului.

4) Geneza economică a asociaționismului. — Geneza economică a asociaționismului este conflictul între capital și muncă.

Pe la sfârșitul evului mediu — spune Kautsky ³⁾ — acest conflict apare între calfe și măistri, determinat de tendința acestora de a deveni, la rândul lor, capitaliști, sub impulsunea dezvoltării producțiunii mărfurilor și a înmulțirii mijloacelor de transport, grație cărora producțiunea liberă oferea lucrătorului perspectiva unei reale puneri în valoare a muncii lui și, deci, a unei vieți mai omenești pe lume.

Primele începuturi de asociațiuni uvriere au fost făcute de calfe după ce legăturile dintre ei și patroni — bazate pe o comunitate cordială cu caracter de familie — au fost rupte.

În lupta lor contra patronilor, organizațiunile corporative ale calfelor întrebunțau greva și boicotul. ⁴⁾

Aceasta învederează că luptă pentru cucerirea dreptului de viață a existat în totdeauna; forma sau intensitatea ei, numai, s'a schimbat în decursul istoriei.

Umanitatea nu a ajuns încă, nici până azi, să se pătrundă de caracterul elementar al acestui drept; pentru revendicarea lui, se sleesc, încă, atâtea energii, se sting atâtea vieți și se ofilesc, călcate în picioare de mândria egoistă și înconștientă a vremurilor atâtea visuri nobile și atâtea idealuri sfinte.

5) Slăbirea relativă a spiritului corporativ în fazele lui ulterioare. — Cea mai concretă dovadă a puterii cu care s'a afirmat tendința corporativă o constituiesc măsurile represive luate în contra organizațiunilor uvriere, după cum vom arăta imediat.

S'ar părea că spiritul asociaționist era incomparabil mai intens și mai tenace la începutul dezvoltării lui, decât în fazele manifestațiunilor lui ulterioare. — Taria și autoritatea clasei patronale de altă dată, raportul familial de dependență tradițională între lucrător și patron, dezarmarea completă economică, morală și intelectuală a lucrătorului din trecut, lipsa unui caracter de acuitate, atât de pronunțat, al chestiunii uvriere, sunt împrejurări cu totul prețioase și concludente în judecarea acestei afirmațiuni, referitoare la slăbirea spiritului corporativ de mai târziu.

Persecuțiunile îndreptate contra asociațiunilor de muncitori, în timpul revoluțiunii franceze, cât și ulterior, precum și fenomenul liberei concurențe a muncii-marfă, provocat prin dezvoltarea condițiunilor tehnice ale industriei și prin supra-populațiunea orașelor au slăbit, în mod netăgăduit, mai în urmă, puterea de rezistență pe care o reprezentau altă dată aceste organizațiuni.

6) Socialismul ca factor activant al tendinței de asociațiune. — Recrudescența actuală a corporatismului este datorită, pentru cea mai mare parte, avântului ce a primit prin activitatea *Ligei Comuniste* și a *Asociațiunii Internaționale a Muncii*, ambele întemeiate de Karl Marx și desființate: Cea dintâi cu ocaziunea revoluțiunii dela 1848, iar cea de a doua la 1871, în urma căderii Comunei din Paris ⁵⁾.

Studiât, în originile și esența sa intimă, asociaționismul modern este prorogarea în timp și spațiu, adaptată la noile cerințe economice și morale ale proletariatului, a vechinului spirit corporativ medieval al breslelor.

7) Influența inertei statului în dezvoltarea acestor tendințe. — Al doilea factor, care a alimentat dezvoltarea corporatismului, a fost inerția Statului sub raportul ameliorărilor condițiunilor de muncă precum și nerespectarea și subtilizarea condițiunilor acordate. Spre a se aprecia coeficientul influenței Statului în producerea acestui fenomen social, e de ajuns să cităm împrejurarea, cu totul semnificativă, că într-o țară industrială ca Franța de abia în anul 1892 s'a format un corp de inspectori ai muncii în industrii și ateliere.

Terenul cucerit de corporatism a fost atât de larg, în cât în anul 1903 numărul muncitorilor sindicalizați din toată lumea se ridica la 7 milioane ⁶⁾.

8. Substratul social al dreptului sindical. — «Dreptul sindical este un drept corporativ care se impune pe nesimțite colectivității, dictându-i legile și înfrâurirea sa și accentuându-se cu numărul aderenților. — Această înfrăurire exercită o adevărată suveranitate economică, tinzând la stabilirea unui adevărat guvernământ al muncii și stabilind regulile cu caracter obligatoriu ⁷⁾».

Legislațiunea pozitivă nu a creiat acest drept, pentru bunul cuvânt că artificialitatea măsurilor legislative este mai prejos de legile fundamentale și imuabile ale vieții. Ea a dat, acestui drept, consacrară legalității și canalizarea cea mai adecvată concepțiunilor dominante ale epocii și intereselor de ordine socială și progres economic.

5) Kautsky, Programul dela Erfurt, p. 233.

6) Paul Louis, «Les lois ouvrières» dans les deux Mondes p. 52.

7) Waldec-Rousseau, «Discurs ținut în Camera franceză cu ocaziunea prezentării legii din 21 Mai 1884 asupra sindicatelor profesionale», în calitate de Ministru de interne; J. Cruet, «Le droit corporatif et la loi nationale» p. 151.

1) Lysis, Vers la Démocratie nouvelle p. 193.

2) H. Spencer, *L'Individu contre l'Etat*; A. Gasti, *Reforme muncitorești*, Arhiva pentru Științe și Reforma Socială anul I, No. 2—3.

3) Kautsky, Bazele social-democrației p. 193.

4) Ibid. p. 194.

Dreptul sindical se manifestă și are aceeași rațiune de a fi la toate categoriile de profesioniști: muncitori, profesioniști libere, funcționari publici.

«Este indiscutabil că lucrătorii nu au putut dobândi conștiința intereselor lor generale atât timp cât nu au intrat într'un partid sau într'un sindicat. — Atâta vreme cât oamenii sunt izolați, experiența dovedește să ei nu pot fi în măsură să apere comunitatea intereselor lor și nici măcar s'o conceapă. — Aceia ce dă comunității o expresiune vizibilă este tocmai asociațiunea ⁸⁾.

«Ea, nu numai că materializează noțiunea de comunitate, dar obligă pe muncitori să se gândească la dănsa, fără a mai vorbi de împrejurarea că într'o corporațiune sunt totdeauna oameni luminați cari se fac educatorii celorlalți ⁹⁾.

9) Problema legitimității dreptului sindical în ordinea dezvoltării ei istorice. — Problema legitimității dreptului de asociațiune s'a pus în discuțiunea lunei juridice, pentru întâia dată, după desființarea corporațiilor în Franța prin legea din 17 Mai 1791.

Sub regimul vechilor corporațiuni, dreptul de asociațiune, în vederea revenicțiilor profesionale, nu făcea obiectul nici unei discuțiuni.

Constituția revoluționară franceză a abrogat, prin legea din 4 August 1789, dreptul de asociație. — Această paradoxală măsură a unui parlament revoluționar nu a avut ca motiv determinant teama teoretică asupra organizării muncitorești, cât mai mult amintirile urâte lăsate de corporațiuni, a căror tiranie profesională nu cadra cu concepțiunea individualistă a doctrinei revoluționare ¹⁰⁾.

La un interval de mai puțin de un an, o nouă lege, din 21 August 1790, a reintegrat pe francezi în exercitiul dreptului de liberă asociațiune. — Această libertate nu a durat, însă, prea mult, căci în Iunie 1791 legea Champelier stabilește interdicțiunea de a se constitui corporațiuni și asociații, sub orice formă, interzicând chiar și dreptul de petiționare colectivă a indivizilor întruniți într'o breaslă.

Legislațiunea intervenită ulterior, și anume: codul penal din 1810 prin art. 414 și legea din 10 Aprilie 1834, menține restricțiunile aduse dreptului de asociațiune.

Constituirea de asociațiuni mai mari de 20 persoane, fără autorizațiunea prealabilă a guvernului, este, sub imperiul acestui regim legislativ o infracțiune sever sancționată. — Fobia anti corporativă a legislațiunei revoluționare s'a manifestat atât față de patronat cât și față de proletariat.

Patronii nu puteau constitui o coalițiune în scopul micșorării salariilor. Interdicțiunea aceasta, după cum se întâmplă în totdeauna, nu avea o egală întindere și egale efecte pentru toți acei cărora le era adresată. Inegalitatea pare, în adevăr, de esență alcătuirilor noastre pe pământ. Estetismul legislativ al conducătorilor ar fi, desigur, adânc jignit prin spectacolul uniform și banal pe care l'ar prezenta omogenizarea condițiilor morale, politice și economice.... Dreptul de coaliție deși interzis, în principiu, pentru patroni, era ușor de exercitat în practică ori de câte ori ei găseau un pretext, aparent legitim, de coalizare, pretext care era totdeauna altul decât micșorarea salariilor.

Măsurile luate contra dreptului de coaliție — spune Garraud — erau luate într'un scop preventiv spre a evita

turbările ce erau socotite ca fiind, în mod necesar, înălțate de alcătuirea coalițiilor.

Era, deci, vorba, întru câtva, de un delict prin prezumțiune ¹¹⁾.

10) Dreptul sindical sub regimul codului Napoleon. — «Continuând individualismul molecular al revoluțiunei franceze, individualismul codului civil a pus pe lucrători izolați în fața patronului izolat. «Marca uzină, însă, adunând la un loc forța omenească — răspândită prin micile ateliere, a creiat viața colectivă a masei urriere. Astfel, puterea oarbă a împrejurărilor, a doua zi chiar după confecționarea codului, amenința să ruineze scopul premeditat al legiuitorului. «Ea punea, în locul lucrătorului izolat, aglomerațiunea «urrieră sindicalizată de însuși patronul. Această aglomerațiune trebuia să se gândească la o acțiune comună, pentru motivul că era înzestrată cu o gândire comună, «expresivă a intereselor ei solidare. Dreptul de grevă «și de sindicat erau în mod virtual născute ¹²⁾.

11) Revoluțiunea din 1848 și dreptul sindical. — Mișcarea revoluționară din 1848 a restabilit dreptul liberei asociațiuni.

Acest reviriment în concepțiunea dreptului corporativ a fost însă de o prea scurtă durată.

Dreptul sindical își continuă oscilanta și frământata lui evoluțiune, suferind o nouă înăbușire prin legile din Iunie 1849, Iunie 1850, Iunie 1851 și Aprilie 1852, cari iau ființă în cadrul tendințelor de restaurare monarhică urmărite de Napoleon al III-lea.

Regimul anti-asociaționist, stabilit pentru pregătirea puterii imperiale a lui Napoleon al III-lea, nu poate, însă, rezista curenților puternice cari încep să miste masele urriere, deșteptate la viață de conștiința forței lor crescânde și de mersul mereu biruitor al ideilor de libertate și respect a persoanei omenești în latura ei cea mai afirmativă și singura prețioasă: *munca*.

Acestor împrejurări se adaugă și necesitatea simțită de Napoleon al III-lea de a adopta o nouă directivă de politică socială prin câștigarea simpatțiilor claselor muncitorești în lupta sa cu puterica burghezie liberală ¹³⁾.

12) Consacrarea dreptului sindical prin legislațiunea posteroară revoluției din 1848. — Spiritul vremii își găsește expresiunea în legile din 1894, 1867 și din 10 Iunie 1868, cari desființează dispozițiunile codului penal din 1810 și stabilesc o reglementare mai binevoitoare și mai liberală pentru asociațiunile muncitorești, înlesnind formarea cooperativelor de producție și Camerilor sindicale.

Neutralizate în efectele lor, de continua și vexatorie supraveghere polițienească asupra asociațiilor, aceste legi nu au dat toate rendele ce ar fi putut decurge din regimul intronat de ele.

Nenumăratele urmăririi corecționale și arbitrarul administrativ au fost, la acea epocă, o puternică stavilă în dezvoltarea spiritului de inițiativă asociaționist ¹⁴⁾.

Caracterul esențial al acestei serii de legi este că, prin ele, nefăcându-se nici o rezervă în privința legitimității dreptului de asociație, s'a stabilit, totuși, o serie de îngrădiri pentru garantarea libertății muncii. Astfel, s'a tăgăduit coalițiunilor prerogativa de a întrebuința mijloace violente, amenințări sau manopere frauduloase, spre a putea determina urcarea sau scă-

8) A. Gusti, op. cit.; V. Pârvan, *Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane*, Arhiva pentru Știință și Reformă socială, anul I

9) Lysis, op. cit. p. 187.

10) Paul Louis, op. cit. p. 51.

11) Garraud, *Traité théorique et pratique du droit pénal français*, p. pag. 438.

12) J. Cruet, *La Vie du Droit* p. 144. V. A. Gusti, op. cit.

13) Emil de Laveleye, *le Socialisme Contemporain*.

14) Paul Louis, op. cit. p. 51—57.

derea salariilor. Erau despotivă oprite încercările concertate de oprit la lucrului, precum și aplicarea de amenzi, decăderi sau proscripțiuni de natură să atrângă liberul exercițiu al industriei sau muncii¹⁵).

13) Aparițiunea internațională și asociaționismul.—Aparițiunea *Internationalei*, în urma congresului muncitoresc dela Londra ținut în 1833, succesele obținute de clasele uuriere prin triumful numeroaselor greve din acel an, cât și congresele *Internationalei* ținute la Lausanne la 2 Septembrie 1867 și la Bruxelles la 5 Septembrie 1868, sunt un nou motiv pentru alte măsuri represive.

Legea asupra *Internationalei*, votată în Franța la 1870, motivată de pretextul distrugerii ideii de naționalitate, reduce aceiași sfere de lucruri de mai înainte, făcând imposibilă constituirea de noi asociațiuni și dând prilej pentru desființarea a foarte multe dintre asociațiunile existente¹⁶).

CAP. I

I) *Recunoașterea definitivă a dreptului sindical.* — II) *Legea Waldeck-Rousseau din 1884.* — III) *Relativitatea noțiunii delictuale a dreptului sindical.* — IV) *Efectele legii Waldeck-Rousseau și atenuarea jurisprudențială a caracterului legii.* — V) *Legea contractului de asociațiune din 1901.* — VI) *Expunere de drept comparat asupra asociațiilor profesionale.* — VII) *Existența de fapt a asociaționismului a precedat recunoașterea lui legală.* — VIII) *Dreptul sindical, corectiv al lacunelor sistemului parlamentar.* — IX) *Repercutiunea spiritului corporativ asupra doctrinei personalității morale a asociațiilor.* — X) *Ultimetele cuceriri ale asociaționismului.*

1) *Recunoașterea definitivă a dreptului sindical.*—Asociaționismul își croise drumul sigur, dela care nu l' putea abate vicisitudinile politice și expedientele legislative. — Tradițiunea corporativă pe care se altoise impulsunea dată de nevoile economice ale păturilor uuriere și propaganda socialistă dădea un caracter precar măsurilor opresive ale guvernelor.

Profunda necesitate economică în care tendințele de asociațiune își găseau geneza și justificarea era prea evidentă pentru ca cineva să mai fi putut găsi curajul prelungirii indefinite a unei asemenea situațiuni.

Mișcările începute și continuate de muncitori pentru dobândirea unui regim juridic mai favorabil dreptului de asociațiune face ca tratamentul creat prin legea din 1864 să ia sfârșit. În adevăr, la 21 Mai 1884 Ministrul de Interne Waldeck-Rousseau prezintă Camerilor franceze legea asupra sindicatelor naționale care consacra, în mod expres, dreptul sindical, supunându-l numai măsurii polițienești a comunicării prealabile a statutelor și a numelor administratorilor.

Ca o garanție contra abuzurilor administrative dreptul de dizolvare a sindicatelor a fost trecut justiției. Această măsură a fost preconizată și în țara noastră, de d. A. Gusti în interesanta sa lucrare: *Reforme muncitorești* 1).

Legea din 1884 precizează obiectul asociațiilor, hotărându-se, prin art. 3, că sindicatelor profesionale au, în mod exclusiv, misiunea apărării intereselor econo-

mice, industriale, comerciale și agricole. Sindicalizarea nu este o obligațiune, ci o facultate. Prin această lege se abrogă dispozițiunile art. 416 din codul penal primitiv cărora amenințările și prescripțiunile erau interzise în revendicarea și afirmarea dreptului de muncă. Aceste mijloace nu mai constituiesc un delict. Ochiul legislatorului și conștiința stăcă a colectivității sunt de acord că faptul acesta nu mai are nimic ilicit.

Privirile naive și superficiale își plătesc plăcerea unui nou peisaj legislativ. Lumea asistă la fapte noi și împrejurări noi, fără să-și dea seama că nu e nimic nou decât pozițiunea din spațiu și timp în care privim lucrurile, nealterate și eterne în esența lor.

Legea Waldeck-Rousseau a fost mijlocul cel mai eficient pus la îndemâna sindicatelor în lupta lor în contra patronatului și în fricțiunile reciproce dintre sindicate precum și în raporturile dintre sindicatele constituite și lucrătorii refractari spiritului de asociațiune¹⁷).

Spiritul larg de toleranță, în care autorul legii concepuese existența sindicatelor profesionale, a stărnit o imensă furtună în opiniunea contemporanilor, ale căror idei nu se ridicaseră până la înțelegerea necesității unei asemenea reforme și până la dezinteresata abandonare a egoismului patronal.

Adversarii legii au profetizat, întemeiați pe concepțiile ei probabile, toate nenorocirile sociale și economice. Cea mai celebră denumire ce s'a dat legii Waldeck-Rousseau este aceea de *Sedamul industrial*.

Realitatea viitorului, rece, senină și profund batjocoritoare de îndrăznețele încursiuni ale spiritului omnesc într'un domeniu care, după spusa lui Victor Hugo, nu aparține decât lui Dumnezeu, și-a luat sarcina de a demonstra cât de lipsite de temel erau proorociile aceloră care nu puteau sau nu voiau să rupă cu trecutul.

2) *Relativitatea noțiunii delictuale a dreptului sindical.*—Cu titlul de simplă paranteză vom observa că legea din 1884 asupra sindicatelor profesionale ne dă o idee despre relativitatea, în genere, a noțiunii delictuale și despre caracterul, variabil în timp și în spațiu, al moralității legale.

Amenințările cari—după legea din 1864 erau un delict—sunt transformate, rub imperiul legii din 1884, în mijlocul practic pentru valorificarea dreptului de asociațiune până la ultimele lui consecințe utilitare. «Trois degrés d'élévation du pôle—» a spus altă dată Pascal—renversent toute la jurisprudence. Un méridien décide de la vérité.¹⁸)

S'a spus, cu atât drept cuvânt, că moralitatea nu este decât suma prejudecăților curente și că un delict generalizat sfârșește prin a deveni un drept¹⁹).

3) *Efectele legii Waldeck-Rousseau și atenuarea jurisprudențială a caracterului legii.*—Evoluțiunea legislativă a dreptului de asociațiune părea că ajunsesse, prin legea din 1885, la o etapă care constituia întrunarea puterii nemăsurate și arbitrară a colectivității sindicale.

Totuși, libertatea, ce legislațiunea pozitivă părea că o stabilise, fără nici o rezervă, în manifestarea și exercițiul dreptului corporativ, a fost circumscrisă de interpretarea jurisprudențială în limite pe cari bunul simț, echitatea și interesul de a se înlătura autoritatea tiranică și anonimă a sindicatelor le impuneau, sub pedeapsa transformării acestei reforme într'o sursă de anarhie legiferată.

1) Garraud, op. cit. vol. 5 pag. 439.

16) E. de Laveley, P. Louis op. cit.

17) V. Arhiva pentru știința și reforma socială anul I, No. 2—3.

18) Garraud op. cit. pag. 444.

19) Pascal, Pensées..

20) G. Le Bon, Psychologie politique pag. 44.

Deși se recunoscuse, prin lege, caracterul licit al mijloacelor cominatorii, în valorificarea scopurilor urmărite de coalițiile de lucrători sau de patroni în conflictele dintre capital și muncă, s'a decis, totuși, de jurisprudență că «intrebuintarea de către asociațiunile patronale a amenințărilor fără violențe, de și nu constituie o culpă penală, intrunește, însă, caracterul unei culpe civile, care, cu acest titlu, poate fi motivul unei obligațiuni de dezdănuare»²¹).

Curtea de Apel din Grenoble, profesând o doctrină mai radicală, a hotărât că un lucrător exclus dintr-un sindicat profesional nu poate chema în judecată pentru daune interesele sindicatului pe motivul că acesta ar fi amenințat cu o grevă generală pe patronul care primisese în fabrica sa pe lucrătorul îndepărtat din asociație, de oare ce acest act constituia exercițiul unui drept legitim din care nu poate decurge nici o obligație²²).

Considerentele Curței din Grenoble sunt: «Aceste fapte nu ar putea constitui un delict civil, la adresa lucrătorului vizat prin amenințările făcute, de oare ce presiunea morală exercitată cu ajutorul unor mijloace licite într-un scop licit nu poate avea caracterul unei culpe de natură să atragă vre-o responsabilitate».

Teoria Curței de fond a fost infirmată de Curtea de Casație printr-o decizie din 22 Iunie 1892, în care recunoscându-se asociațiilor profesionale dreptul de a uza, ca mijloc cominator, de amenințări fără violențe contra patronilor, se limitează, însă, exercițiul acestui drept numai la apărarea intereselor profesionale. Curtea de Casație tăgăduiește acestor asociațiuni dreptul de a transforma puterea lor într-un mijloc de terorizare și de persecuțiune neumană. Intențiată pe acest principiu, suprema instanță a decis că sindicatul profesional răspunde de daune interese atunci când aceste amenințări, urmate de efecte, au adus o atingere dreptului civi²³).

Teoria Curței de Casație este triumful bunului simț și afirmățiunea înaltei misiuni a justiției de a socializa și da un înțeles utilitar textelor pripit făurite de legiuitorul înfrigorat de răspunderea situațiilor grave și urgente, sau nu îndeajuns de edificat acoua consecințelor operei sale. Prin decizia ce cităm Curtea de Casație franceză a fost precursora frumosului adevăr spus de L. Duguit: «Le syndicat est une liberté, il ne doit pas devenir une servitude»²⁴).

4) **Legea contractului de asociațiune din 1901.** — Pus la adăpostul oricărei restricțiuni și oricărei abandonări premедitate de însăși țări și dreptatei cauzei ce se găsea la baza lui, dreptul sindical a fost obiectul unei noi amelorațiuni prin legea din 1 Iulie 1901 asupra contractului de asociațiune, care a simplificat formalitățile necesare constituirii sindicatelor.

În anul 1903, când intervine legea Barthou, prin care s'a recunoscut sindicatelor personalitatea morală și extins dreptul sindical și la profesiunile liberale, erau în Franța 3934 sindicate de lucrători, 156 sindicate mixte și 2757 sindicate patronale. La un congres ulvri²⁵ regional, ținut la Marsilia în 1908, numai cele

cinci sindicate participante reprezentau numărul de 145.000 de membri.

Fostul prim ministru Briand, recunoscând necesitatea largirii dreptului sindical, a anunțat Camereii o lege în acest sens. Deși făgăduința nu a luat forma concretă a unui proiect, ea rămâne, însă, ca o prețioasă mărturisire asupra atențiunii pe care însemnătatea chestiunii o reclamă din partea oamenilor de Stat, cari au simțământul atât de rar al viziunii sociale, acest al șaseleza simț prin care ei aud și văd durerile neauzite și nevăzute ale zilei de azi și întrevăd nevoile zilei de mâine.

5) **Expunere de drept comparat asupra asociațiilor profesionale.** Asociațiunile profesionale sunt recunoscute astăzi de legile mai tuturor țărilor din Europa. Anglia le-a recunoscut prin legea din 31 Iunie 1824, prin care s'a desființat măsurile anterior edictate în privința lor. În Germania, existența acestor asociațiuni a fost consfințită prin legea din 21 Iunie 1869, care a stabilit însă restricțiuni pentru violențele ce ar tinde la suprimarea libertății de a munci. Austria le-a investit cu același caracter de legitimitate prin legea din 7 Aprilie 1870.

Caracteristică, demnă de rezervat, este împrejurarea că în Austria și Germania existența asociațiilor profesionale nu derivă din exercițiul unei simple facultăți legale a membrilor aderenți, ci constituie — după admirabila definiție a lui Garraud — o formă organică obligatorie a corporațiunii²⁶).

Legea noastră pentru organizarea meseriilor, din 5 Martie 1902, prin art. 45 și 47, urmează același sistem, dând asociațiilor o identică structură juridică.

Codurile penale: olandez prin art. 284, spaniol prin art. 556, portughez prin art. 277, ungar prin art. 177 și italian prin art. 166, recunosc la rândul lor, libertatea dreptului corporativ²⁷).

6) **Existența de fapt a asociaționismului a precedat recunoașterea lui legală.** — Asociaționismul nu este un fenomen legislativ. Legislațiunea pozitivă nu a făcut decât să capteze și să canalizeze forța socială difuză din care el trebuia să prindă forma intensivă și fecundă de azi.

Atât în Franța, cât și în Anglia, recunoașterea legală a dreptului de asociație a fost precedată de existența de fapt a acestui drept.

Sindicatul muncitorești în Franța și Trades-Uniunile (Trades-Unions) în Anglia, constituiau asociațiuni puternice cari reprezentau în viața economică a țărilor respective o forță formidabilă. Acestei forțe, legiuitorii au găsit prudent să-i deschidă o supapă de siguranță spre a preîntâmpina reacțiunea violentă ce caracterizează deslănțuirea puterilor elementare, înăbușite în tendințele lor de manifestare.

7) **Dreptul sindical, corectiv al lacunelor sistemului parlamentar.** — Consolidarea dreptului sindical se impune și mai mult astăzi ca un corectiv al sistemului parlamentar în a cărui alcătuire nu pot intra, din cauza defectuoșităților de funcționare, toți reprezentanții categoriilor sociale producătoare.

Sindicalizarea înlătură, cel puțin în parte, neajunsurile acestei lacune. Autoritatea și puterea ce rezultă din solidaritatea corporativă impun mandatarii parlamentari obligațiunea susținerii intereselor urmărite de clasele muncitoare sub sancțiunea refuzului de reînnoire al mandatului²⁸).

25) Garraud, op. cit. vol 5 pag. 439.

26) Garraud, op. cit. pag. 439.

27) Lysis, op. cit. pag. 190—194.

21) Garraud, op. cit. vol. 5 pag. 445; Cass. fr. 22 Iunie 1892, Dalloz, partea 1-a No. 449; Ledru et Worms. Commentaire dela loi sur les syndicats professionnels pag. 24—26.

22) D. Dalloz, partea a 2-a No. 241

23) Ch. César-Bru. De la cortée de l'abrogation de l'art 416 c. pénal par la loi du 21 Mars 1894. (Révus générale du droit 1892 pag. 40, 419.—Dalloz, 1892 partea 2-a No. 483, Curtea de Apel din Nancy 14 Mai 1892.

24) L. Duguit, Droit constitutionnel pag. 227.

Libertatea sindicală nu mai este astăzi o toleranță; ea a devenit o dogmă. În Cehoslovacia, criza ministerială provocată în Decembrie 1919, prin demisiunea a patru miniștri, a avut ca motiv determinant neînțelegerile dintre membrii guvernului asupra libertății dreptului sindical ²⁸⁾.

8) Repereșterea spiritului corporativ asupra doctrinei personalității morale a asociațiilor. — Tendința de asociație și corolarul ei direct, cooperatismul, sunt originea teoriei realității persoanelor morale, profesată de O. Gierke, Zittelmann, Fouillé, Planiol, Bekker, etc., potrivit căreia asociațiile grupate în jurul unui patrimoniu se bucură de o personalitate morală inerentă constituirii și existenței lor și cu totul independentă de orice consacrare a legii.

Această concepțiune materialistă a personalității morale a câștigat un larg teren încă din 1891, în jurisprudența franceză, a cărei acțiune inovatoare, ecou al nevoilor economice de azi și a spiritului de cooperativism, a acordat beneficiul personalității morale chiar și societăților civile și aceasta chiar în ipoteza când nu sunt constituite cu formele asociațiilor comerciale.

Doctrina românească nu a rămas nici ea staționară sub acest raport.

Unul dintre reprezentanții ei, defunctul profesor C. Nacu, îmbrățișează părerea că societățile civile se bucură de personalitate morală.

Această teorie și-a găsit ecou și în jurisprudența românească ²⁹⁾.

Este drept, însă, că cel mai calificat reprezentant al doctrinei românești, d. D. Alexandrescu, nu a îmbrățișat această părere, căreia i s'a opus rezistență atât în jurisprudență, cât și în doctrină, din partea altor nume juridice ³⁰⁾.

În fenomenul juridic al conferirii personalității morale asociațiilor grupate în jurul unui patrimoniu, găsim simptomul prevestitor al organizației sociale viitoare. Prin el se ilustrează mai bine ca prin orice speculațiune, fondul nativ de solidaritate umană, trebuința neînvinsă a unei apropieri reciproce și faptul că ființa noastră fizică și morală nu este și nu poate fi decât o simplă celulă componentă în complexul structurii sociale.

Principiul personalității morale, ca însușire firească inerentă oricărei asociațiuni, este triumful juridic al instinctului social.

9) Ultimele euceriri ale asociaționismului. — Impozanta putere a asociațiilor de muncă a avut în Anglia, în cursul anului 1919, una din cele mai frumoase victorii. O lege prezentată în Camera Comunelor de ministrul muncii și aprobată aproape în totalitatea ei de partidul travaillist (Labour party) institue tribunale arbitrale industriale și tribunale permanente de anchetă pentru regularea conflictelor industriale. Tot prin această lege nivelul salariilor de război se menține până la 30 Septembrie 1920.

28) Le Temps din 6 Decembrie 1919.

29) C. Nacu, Dr. civ. rom. vol. 3, pag. 380; C. Buc. III No. 60/1889, *Dreptul* No. 60/1889. În același sens Thaller, *Traité élément. de droit comm.* No. 372 ed. IV; Planiol II.

30) Alexandrescu, *Explicațiunea teoret. și pract. a dr. civ. rom.*, vol. I p. 283, VI p. 657, VIII p. 499 și autoritățile citate; D. Negulescu, *Contractul de societate și personalitatea morală*; Corneliu Botz, C. Judiciar No. 25/1903; T. Huc XI, No. 24; Guillaud, *Société* No. 25, 70 și 362, precum și toate bogatele trimiteri indicate în lucrarea neohositalui și fecundului jurisconsult dela Iași.

D) Dreptul sindical în România. — II) Constituțiunea română și legea contra sindicatelor din 1909. — III) Salariații manuali ai statului și funcționarii publici sub raportul dreptul sindical. — IV) Caracterul juridic al muncii funcționarilor. — V) Plus-valuta intelectuală. — VI) Deosebirea între «Funcționari de gestiune» și «Funcționari de autoritate» sub raportul dreptului sindical. — VII) Artificialitatea subdistincțiunii între funcționarii de gestiune și cei de autoritate. — VIII) Lipsa unui caracter nociv al asociațiilor de funcționari.

1) Dreptul sindical în România. — În țara noastră, dreptul de asociațiune este recunoscut de art. 27 din Constituție care spune: «Românii au dreptul de a se asocia, conformându-se legilor cari regulează exercițiul acestui drept». Este bine înțeles că libertatea de asociațiune nu poate fi interpretată numai în sensul aplicațiunii ei la asociațiunile patrimoniale, cunoscute sub numele de societăți civile și comerciale. Noțiunea libertății, recunoscută prin art. 27 din Constituție, trebuie interpretată în sens extensiv, atribuindu-se un egal drept de asociațiune tuturor acelor cari voesc să profite de avantajul solidarității și al unei activități comune în vederea răspândirii unei doctrine politice sau în vederea valorificării unor revendicări de ordin moral sau economic.

Această libertate nu poate avea o altă îngrădire decât aceea a existenței unui obiect licit al asociațiunii și a obligației de a nu constitui un așezământ contrar ordinii publice și bunelor moravuri.

Teoria drepturilor derivate ale asociațiilor, după care ele nu pot reprezenta, ca organ sintetic al altor indivizi, nici măcar atâtea drepturi câte are fiecare dintre membrii ce le alcătuiesc, teorie susținută de Bluntschli, iar la noi de d. Dissescu ³¹⁾, poate autoriza cel mult, guvernul la o supraveghere polițienească a activității lor și la o dizolvare în ipoteza când ele ar fi un pericol anti-social; în nici un caz, însă, această teorie nu poate justifica un regim juridic opresiv al dreptului de asociațiune. Libertatea de mișcare și libertatea de conștiință ar suferi o știrbire dureroasă și nejustificată. Delictelor presumtive sunt, sau recunoașterea slăbiciunii politice a factorilor de guvernământ, sau mărturisirea dreptății ce trebuie înăbușită.

2) Constituțiunea română și legea sindicatelor din 1909. În opozițiune cu legea constituțională, care recunoaște fără restricție, prin art. 27, dreptul de asociațiune, legiuitorul ordinar a dat acestui text o precizare care este denaturarea lui prin legea din 20 Decembrie 1909, cunoscută sub numele de *Legea contra sindicatelor* sau, după expresiunea predilectă a unor anumite cercuri și spirite de «legea sclerată».

Regret, și rămâne cu totul neînțeles pentru mine, că de această operă legislativă și-a legat numele un om de bine, democrat convins și cinstit de și negomotos, fostul ministru de industrie și comerț d. Orleanu, care ascunde sub resemnarea modestă și singuratică în care trăște o vastă cultură socială și juridică precum și o minte proprie pentru abordarea tuturor chestiunilor cari frământă sufletul lunei de azi.

Potrivit art. I din această lege, funcționarii, meseriași și ori ce salariați de stat, județ, comună sau aparținând stabilimentelor publice cu caracter economic, în-

industrial și comercial nu pot face parte din nici o asociație profesională fără autorizarea ministrului de care depind. Tutoarea acestor categorii le este, de asemenea, interzis și dreptul de grevă sub sancțiunea destituirii și pierderii drepturilor la reținerile ce li s'ar fi făcut pentru diversele case de ajutor și pensii.

Nu vom întârzia prea mult, cu critica acestei legi. Vom releva, numai, faptul că statul-patron dublat de statul-autoritate (*l'Etat-César*) face un proces de intențiuni subversive ori către asociațiuni, independente de statul dacă acopul alcătuirii ei este o revendicare de ordin profesional sau economic, sau o tendință politică, și edictează, cu toată seninătatea, pedeapsa confiscării drepturilor bănești ale salariaților în afară de orice măsură pronunțată de justiție și făcând abstracție, în mod absolut, de respectul dreptului natural al solidarității, întemeiat pe principiul fundamental pe care se sprijină legile neînălțurabile ale vieții: «Être c'est lutter, vivre c'est vaincre»³²).

3) **Salariații manuali ai statului și funcționarii publici sub raportul dreptului sindical.**—Sindicalizarea funcționarilor și revendicarea unui statut, care să le dea reala garanție a drepturilor lor în raporturile cu Statul, este vină combătută de filozoful francez Gustave Le Bon. «Din cauza absorbirii progresive a monopolurilor și industriilor, statul și-a mărit administrațiunile prin care își exercită acțiunea. Aceste administrațiuni constituiesc, în prezent, nici blocuri feudale, destul de puternice spre a-și impune voința lor».

A recunoaște drepturi speciale agenților revoltați însemnează că statul să se condamnă singur, recunoscându-i ca stăpâni»³³).

S'a mai susținut, de asemenea, că tendința de eucerie a dreptului sindical a fost determinată nu atât de nevoile reale ale acestei clase, ci de o imitație inspirată și alimentată de progresele socialismului, motivându-se această afirmațiune cu improjurarea că nevoile, ce fac obiectul revendicărilor, nu sunt un produs al vremii de azi, ci sunt inerente raporturilor dintre stat și funcționari în forma în care au fost concepute și realizate de dreptul nostru public³⁴.

Cuvintele de mai sus arată că, nici chiar spiritele distinse, nu sunt imune la erorile de judecată atunci când nu reușesc să se izoleze de ideile preconceptuate ale timpului și lumii în care trăiesc. În materie de administrațiune a justiției există regula recuzăției judecătorilor pentru rudenie și afinitate. Istoricii, filosofii și sociologii nu au, cel puțin până acum, un drept procedural care să guverneze practica activității lor. Poată că impersonalizarea și obiectivitatea, către care tinde spiritul uman în zborul lui etern către forma absolută a perfecției, vor înlătura acest neajuns dureros, și, iremediabil prin alte mijloace. Extensiunea economică și industrială a statului, de care vorbește d. Le Bon, cu corolarul ei, care este mărirea administrațiunilor publice, constituie chiar fundamentul dreptului corporativ al funcționarului. Complexitatea și intensificarea vieții economice atrage, fatal, augmentarea raporturilor și schimbarea naturii acestor raporturi între factori productivi în joc. În regularizarea acestor raporturi, noțiunea de dreptate este prea grea dacă nu chiar imposibil de conceput, dacă singurul organ regulator este voința unuia dintre acești factori. Legea echilibrului fizic, rețutând din acțiunea concomitentă a două forțe care se influențează reciproc, e tot atât de adekvată și în sociologie.

4) **Caracterul juridic al muncii funcționarilor.**—Principiile legislațiunii protecționiste, intervenită în

folosul claselor muncitore, în genere, nu pot lipsi de beneficiu lor pe acei cari contribuie la opera progresului general în calitatea lor de auxiliari ai Statului, considerat atât ca factor productiv cât și ca organ de coordonare și îndrumare al vieții colective. Dacă munca funcționarului prezintă caracterul unei contribuțiuni puse în folosul colectivității publice, în calitatea lor de delatori ai unei porțiuni din suveranitatea națională, nu este, totuși, mai puțin adevărat că această muncă întrunește un caracter mixt, ea constituind, în același timp, un mijloc de existență ca și munca-marfă a proletariatului industrial. Această muncă este pentru dănsul singura posibilitate de a-și îndeplini obligațiunile față de el însuși și față de acei de a căror existență nu poate rămâne strein și nepăsător.

5) **Plus-valuta intelectuală.**—Este, mi se pare, eu totul legitim ca funcționarul să caute satisfacerea nevoilor sale în produsul muncii lui.

Plus-valuta industrială este tot atât de odioasă ca și plus-valuta intelectuală, iar manifestarea cea mai caracteristică a gradului de civilizațiune a unei societăți este concepțiunea ei despre respectul muncii. Statul nu trebuie să înăbușe ecoul durerilor reale, ci să suprimă cauzele cari le provoacă. Acțiunea lui ar avea, în acest caz, valoarea unei înțelepte politici preventive, constituind, în același timp, un act de înaltă dreptate. Un interes superior de liniște al Statului impune ca aceste asociațiuni să existe. În ele se vor oglindi și vor putea fi cunoscute curentele ce trebuiesc canalizate, tendințele ce trebuiesc stărpite și revendicările ce trebuiesc îndreptățite.

Interzicerea sau suprimarea lor duce, în mod fatal, la anarhia clandestină, care este cea mai primejdioasă. Trebuie să ținem seamă pentru aprecierea caracterului legitim al tendinței corporative de adevărul nedesmintit pe care îl întâlnim la fiecare pas în istoria vieții sociale și care ne dă prilejul să vedem că satisfacțiunea revendicărilor nu atarnă niciodată de generozitatea sentimentală a acelor cari sunt obligați a le suferi efectele, ci de tăria cu care cei interesați își afirmă și urmăresc drepturile ce alcătuiesc substratul cauzei lor.

Și apoi, nu e de ajuns să se tăgăduiască dreptatea unei cauze pentru ca să i se înlăture triumful. Dreptatea este întotdeauna și șuvoaie impetuoase alcătuite din apele abundente ale primăverii, cari ca cât întâlnești în calea lor mai multe obstacole, cu atât provoacă mai mari dezastre spre a-și asigura mersul înainte.

Chestiunea sindicatelor de funcționari — spune ziarul *Le Temps* într'un remarcabil articol³⁵ — este datorită împrejurării că în politică există două moduri de a aborda dificultățile și a le găsi o soluțiune. Cel dintâi consistă în a privi situațiunea sub toate formele, spre a-i putea face față. Cel de al doilea este de a lăsa lucrurile în viața lor și de a profesa teoria comodă că totul se aranjază pe această lume, abandonându-se timpului și împrejurărilor grija soluțiunii. Cu această din urmă metodă orice dificultate devine din ce în ce mai acută și se transformă într'un pericol.

6) **Deosebirea între funcționarii de gestiune și funcționarii de autoritate sub raportul dreptului sindical.**—Sub regimul prielnic al legii franceze asupra asociațiunilor profesionale din 1884 și 1901 a început să se desvolte în Franța și sindicatele de funcționari. În special, legea din 1901 a fost un puternic imbold în această direcție. Potrivit dispozițiunilor ei, toți cetățenii, deci și funcționarii, puteau beneficia de dreptul de asociație fără nici o autorizare din partea guvernului.

32) Félix de Dantec, *La Lutte universelle*.

33) G. Le Bon, *Psychologie politique* pag. 81.

34) Lysis, *op. cit.*, pag. 228.

35) *Le Temps*, 15 August 1919, *Le Syndicalisme et les fonctionnaires*.

Rezistența opusă de câțiva miniștri tendinței de afilieri a subordonaților lor la sindicatele profesionale, nu a fost o piedică cu efecte vizibile. Guvernele franceze au încercat zadarnic să-și impună punctul lor de vedere în această chestiune. Formarea sindicatelor de funcționari a continuat, cu toate că ministerul instrucțiunii publice, printr-o circulară din 31 August 1892, le desaproba în mod formal, iar ministrul marinei, în 1904, refoza funcționarilor autorizarea de a se constitui în sindicate ⁶⁹.

Actualul prim-ministru al Franței, d. Millerand, într-un frumos discurs parlamentar, rostit în ședința Camerei deputaților la 22 Mai 1894, a justificat și recunoscut existența acestor sindicate.

Deși discutat în mod teoretic, dreptul sindical al funcționarilor nu a întâmpinat pledii prea mari.

Acel care a dat o bază doctrinară discuției dreptului sindical este d. Barthou. Într-un interesant raport prezentat Camerei la 28 Decembrie 1903, exercițiul dreptului sindical este condiționat de d. Barthou de calitatea funcției beneficiarului, adică de scopul către care tinde acțiunea sa în Stat.

Se recunoaște dreptul sindical numai funcționarilor de gestiune, adică acei ale căror servicii au un caracter economic sau industrial și cari sunt legați de Stat printr-un raport juridic de locațiune de servicii.

Dreptul sindical se ținează, însă, pentru funcționarii de autoritate, cari defineau, în baza însușirii lor, o cât de mică, parte a puterii publice. Această teorie a fost înfrântă de banca ministerială, care, prin vocea ministrului de comerț d. Dumay, spunea: „legea sindicatelor profesionale a recunoscut lucrătorilor această libertate pentru motivul că cele două interese private în joc, interesul patronului și interesul lucrătorului, impuneau ca părțile să poată întrebuinta toată libertatea pentru asigurarea drepturilor lor. — Această situațiune nu este identică cu a funcționarilor Statului, cari nu se găsesc în prezența unui interes de ordin privat, ci în fața unui interes general, cel mai înalt dintre toate, interesul Statului, reprezentat prin puterile publice, parlament și guvern.”

Aceste cuvinte, cari confutează teoria imolațiunii individului în beneficiul autorității supreme și mistice a Statului, nu au rămas fără răspuns care învederează lipsa fundamentului lor de orice justificare socială și politică. În ședința Senatului francez din 19 Aprilie 1919, unul dintre membrii acestui corp legislativ, d. Chéron, spunea: „Funcționarii pot, în temeiul legii din 1 Iulie 1901, să se organizeze în sindicate pentru apărarea intereselor lor legitime. În aproape toate serviciile se găsesc asemenea organizațiuni cu cari miniștrii iau contact. Cu drept cuvânt, aceste sindicate, combat favoritismul și fac să se anuleze botărilor luate în disprețul drepturilor câștigate.”

Ministrul muncii, în ședința Camerei din 18 Iulie 1919, a adoptat textul legii, venită din inițiativă parlamentară, prin care orice dubiu în această privință era înlăturat, recunoscându-se funcționarilor dreptul sindical. Atitudinea ministrului muncii este cu atât mai semnificativă și demonstrează cu atât mai evident oportunitatea măsurii, cu cât legea venită înaintea Camerei fusese votată mai întâi de Senat, la 19 Aprilie acelaș an, cu modificarea că funcționarii nu pot beneficia de dreptul sindical. Conștient de însemnătatea chestiunii și având intuițiunea urmărilor situațiunii, ministrul a declarat pur și simplu că abandonează textul Senatului.

7) Artificialitatea subdistincțiunii între funcționari de gestiune și cei de autoritate. — Diferențierea, sub raportul dreptului sindical, a salariaților publici în

Cele două categorii «funcționari de gestiune» și «funcționari de autoritate» este o doctrină incompatibilă cu spiritul vremurilor, cu interesele Statului, cu ideea de echitate și dreptate și cu caracterul juridic al muncii și raporturile dintre Stat și funcționari, pentru următoarele motive:

1) Munca funcționarului are un caracter juridic etrogen, fiind o colaborare la misiunea politică a statului și un mijloc de existență al funcționarului. În această din urmă calitate, de care nu poate fi desbrăcat, ea are drept la toată protecțiunea muncii, în genere, și nici un interes nu poate face dintr-o parte obiectul unui abuz economic sau al unei vexațiuni morale:

2) Inerția cunoscută a Statului, față de apărarea intereselor subordonaților săi, găsește un real temperament în impulsivitatea determinată de revendicările colectivităților profesionale;

3) Arbitrarul și centralismul ce caracterizează acțiunea de guvernământ — adevărată *inresse du pouvoir* — vor găsi o stavilă în dorința de dreptate și de punerea fiecărui individ în locul ce merită;

4) Reflectând în organizațiunea lor tendințele vremii, nevoile generale și având un caracter fonciarmente altruist, egalitar și democratic asociațiunile vor micșora, în mod simțitor, puterea capricioasă a potențatilor biurocrației, a acestei, birocrației strâmte, osificate și inadaptable;

5) Acțiunea lor va mări sentimentul de responsabilitate al guvernanților;

6) Conștiința precisă a intereselor, decurgând din examinarea situațiilor în comun și cu participarea tuturor inteligențelor profesionale, va feri pe salariatul public de mirajul utopiilor anarhice și de promiscuitatea politică a engerumelor, cari își inchipesc că fereirea lumii poate veni din deslănțuirea instinctelor primitive, din frenazia sângelui vărsat și din negațiunea individualităților;

7) Pericolul existenței lor este rezultatul infirmității psihologice care se numește «frica de necunoscut». Existența acestor asociațiuni se va aneția și ele vor dispărea atunci când rațiunea lor funcțională, determinată azi de abuzuri, nedreptăți și exploatarea muncii, va dispărea, și ea prin realizarea unei stări de lucruri la baza căreia se va găsi justiția și respectul situațiilor.

8) Lipsa unui caracter nou al asociațiilor de funcționari. — Oprindu-ne la discuțiunea locală a problemei, observăm că nici unul dintre sindicatele de funcționari, formate până acum, nu a manifestat tendințe anarhice. Scopul lor a fost caracterizat prin cuvintele scrise de unul dintre promotorii acestor asociațiuni, care spunea că dorința funcționarilor este de a nu fi puși în situațiunea ca singurul lor drept pe lume să fie acela „de a muri de orice boală” ⁷⁰.

Textul statutelor acestor asociațiuni conține o clară enunțare a scopurilor lor și nimic nu poate îndreptăți banuiala că ele urmăresc slăbirea autorității Statului, răspândirea confuziei anarhice sau solicitarea inoportună a dreptului de participare la gestiunea generală.

Nu s'ar putea invoca, credem, ca argument, care să autorize ostilitatea guvernamentală, față de aceste asociațiuni, împrejurarea petrecută în Franța, în cursul anului trecut 1919, prin afilierea corporațiunii institutorilor la Confederațiunea generală a Muncii (C. G. T.) și nici atitudinea anarhică a sindicatelor sau junților ofiteresti din Spania, cari au provocat, în cursul anului trecut, căderea guvernului Sanchez, în urma cererii lor de a se elimina din armată 23 de ofițeri ai școlii de război din Madrid, cari se pronunțaseră contra existenței acestor junte. În Franța, acest eveniment a avut un caracter cu totul sporadic, fiind o consecință a ră-

ăcei cauzată de acea nevroză colectivă sau gripă morală, ce băntuie lumea dela război încoace.

Dovada este că gestul institutorilor francezi nu a mai fost imitat de nici-o altă asociație de funcționari, iar opinia publică a Franței, implicit sindicatele de funcționari, a privit, cu o evidentă satisfacție, măsura recentă, luată de guvernul d-lui Millerand, pentru desființarea Confederației generale a Muncii din care făceau parte și instituții.

În ceea ce privește chestiunea juntelor din Spania, aceasta nu este manifestarea izolată a unei clase de funcționari, considerată ca expresiune a unor tendințe anarhice legate de calitatea de salariat public, ci este un fenomen morbid, datorit unei stări politico-sociale care, privită în generalitatea ei, prezintă prea multe lacune și prea multe anomalii pentru ca să localizăm explicația faptului la existența acestor junte sau sindicate ofițerești.

CAP. IV

I) Evoluția regresivă a asociaționismului. Sindicalismul. — II) Rațiunea activității sindicale în raport cu formarea conștiinței colective și cu contractul colectiv de muncă. — III) Sindicalismul economic și sindicalismul politic revoluționar. — IV) Sindicatele roșii și sindicatele galbene. — V) Proletariatul intelectual și sindicalismul. — VI) Excesele doctrinare ale sindicalismului revoluționar și consecințele lor. — VII) Viitorul sindicalismului. — VIII) Concluzie.

Le syndicalisme ne doit pas pas être destructif: il neit être constructif. Ruiner l'industrie nationale par le sabotage et les grèves est un mouvement incohérent comme les Jacques de du moyen âge.

S. GOMPERTS.

Prededintele Confederației Generale a muncii din Statele-Unite.

I) Revoluția regresivă a asociaționismului. Sindicalismul. — Asociaționismul arier, considerat, ca mijloc de luptă în potriiva capitalului, a păstrat câțva timp aspectul și caracterul unei mișcări economice, tinzând la îmbunătățirea condițiilor de viață ale muncitorilor.

Tocmai acestei împrejurări se datorește succesul strălucit al Trades-Uniunilor engleze, ale căror revendicări au avut, mai mult, un țel economic.³⁸⁾

Activitatea asociațiilor muncitorești a suferit, însă, în timpul din urmă, o deviațiune dela scopul ei inițial.

Analizat, în esența lui, sindicalismul nu poate fi o doctrină, ci un mijloc de luptă. El reprezintă sau, mai bine zis, ar trebui să reprezinte dinamizarea doctrinei socialiste. Sindicalismul nu poate fi o formă de guvernământ pentru că acțiunea de guvernământ nu poate aparține unei forțe impersonale, care prin însuși acest fapt, este condamnată la haos și la sterilitate.

Concepțiunea etatistă a socialismului evolutiv este singura compatibilă cu direcția armonică, spiritul unitar și asigurarea unei baze permanente pentru o lume ce, sigur, va veni după noi.

Sindicalismul este anti-etatist; în locul organului ponderator al guvernământului el substituie starea de confuzie și incoerență care rezultă din domnia mulțimilor.

Ultimele aspecte ale sindicalismului nu au făcut altceva decât să înfățișeze, conștiinței publice, doctrina

socialistă, degenerată și despuțată de atributul ei cel mai nobil și mai înălțător, care este armonizarea concepțiilor sociale și întronarea unei alături politice în care dreptul de a trăi aparține deopotrivă tuturor.

Acel care serie aceste rânduri nu este un dușman al socialismului și păstrează în sufletul lui respectul vechi pentru o doctrină care, în ordinea erarhică a valorilor morale ale lumii, este o prelungire și o integrare a creștinismului pur.

Sindicalismul revoluționar s'a născut din deosebirea de tactică a socialismului parlamentar și din graba bolnăvicioasă cu care câțiva fanatizi sau agitatori interesați căutau să exaladeze puterea și să-și aroge misiunea de a conduce societatea. El este o producțiune, specific franceză, datorită lui G. Sorel care a căutat să dea acestei tactice extremiste, în cărțile sale *Réflexions sur la Violence* și *L'Avenir socialiste des syndicats*, lustrul științific al teoretizării.⁴⁰⁾

2) Rațiunea activității sindicale în raport cu formarea conștiinței colective și cu contractul colectiv de muncă. — Rolul activității sindicale este, după cum am spus, un rol de regularizare între patronat și muncă, sau, în caz de desființarea patronatului, un rol de determinare a raporturilor reciproce dintre membrii colectivității profesionale sau între colectivitatea profesională și ceilalți factori ai producției generale.

Aceste raporturi, în vechică prefacere și susceptibile de modalități de aplicațiune și de clauză, pe cari nici o legislațiune, oricât ar fi de perfectă, nu le poate încadra în formule adecvate și definitive, nu pot fi așezate și lămurite decât numai prin activitatea sindicatelor, considerată ca expresiune concretă a personalității juridice a maselor muncitorești.

Acest rol devine cu atât mai calificat, față de concepțiunea legalistă a contractului colectiv de muncă, potrivit căreia convențiunile, intervenite între patroni și lucrători, reprezentați prin sindicatele respective, au puterea obligatorie a unei legi atât în sensul opozabilității lor față de minoritatea neaderentă cât și în sensul că stipulațiunile acestor convențiuni sunt considerate ca măsuri complementare ale legii care reglementează contractul colectiv de muncă.

În îndeplinirea acestei înalte misiuni de a pune în concordanță toate interesele, sindicatele trebuie să caute suprema lor rațiune de a fi. «Valoarea sindicatului — spune d. A. Gusti, în lucrarea sa mai sus citată — nu trebuie socotită numai din punctul de vedere al puterii sale creatoare de valori social-culturale noi — în sâul masei lucrătoare, dezvoltând în ele sentimentul de libertate și disciplină, de inițiativă și răspundere, de solidaritate specific de clasă și de interdependență cultural-națională; dar trebuie privită și sub raportul înăuririi pe care o exercită asupra conflictului dintre clase.

Sindicatul muncitoreesc constituie singurul mijloc de echilibrare a celor două forțe sociale în luptă; el este îndreptătorul, regulatorul care condiționează în mod favorabil evoluția morală a lucrurilor și ideilor.

Sindicalismul nu va prezenta o soluțiune acceptabilă (și, de altminteri, parțială) a crizei sociale decât dacă renunță la ideologia revoluționară și anarhică.⁴¹⁾

3) Sindicalismul economic și sindicalismul politic revoluționar. — Spiritul care domie sindicalismului francez și român este greva generală cu caracter anarhic revoluționar. Această concepțiune contrastează atât cu corporatismul american, ce tinde la organizațiunea muncii și la apărarea intereselor profesionale, cât și cu directivele asociaționismului englez, reprezentat prin Trades-Uniuni, al căror ultim raport public conținea

38) V. Statutul sindicatului profesional al personalului civil din serviciul armatei, ziarul *Dacia* din 15 Oct. 1910.

39) W. Bompert, *Le Socialisme et le mouvement social* au XIX-iesme siècle.

40) D. Faguet, *Le socialisme en 1907*.

41) G. Canotauz, *La Democratie et le travail* pag. 11.

traza că guvernul trebuie să protejeze publicul contra unor asemenea greve sau să renunțe la funcțiunile sale ⁴²⁾.

Ultimele evenimente petrecute în Franța, ca eșecul electoral al socialiștilor în alegerile din Februarie 1920 și reverența, în timpul din urmă, la alte sentimente a d-lui Jouhaux, suflul sindicalismului francez, acela care a spus, după Proudhon, «l'atelier fera disparaître le gouvernement», sunt indicația unei schimbări sănătoase în tactica viitoare a sindicalismului.

Postulatul grevei generale a despărțit în două lumea socialistă europeană, încă înainte de război. Sindicaliștii englezi și germani erau contra ideii grevei generale. La congresul ținut la Mannheim în Septembrie 1906, Bebel, care reprezenta doctrina sindicalistă integrală, a trebuit să bată în retragere și să facă concesiuni sindicaliștilor germani sub raportul grevei generale, pe care ei nu voiau s-o admită.

4) **Sindicatele roșii și sindicatele galbene.**—Linia despărțitoare pusă între cele două părți ale lumii socialiste, prin deosebirea de vederi asupra grevei generale, asupra imposibilității de egalitate absolută între oameni și tirania exercitată de sindicalismul revoluționar în raporturile lui cu masele urviere, a adus la formarea *Sindicatelor roșii și Sindicatelor galbene*.

Diferența lor doctrinară este invederată, mai bine decât prin orice expunere, de programul sindicaliștilor galbeni, formulat cu ocazia congresului ținut în Franța în anul 1901, când au hotărât:

«Opoziție la toate grevele cu caracter politic, a căror necesitate nu este motivată de intransigența patronală. Lupta contra colectivismului de Stat, care, funcționând pe muncitori, îi pune sub autoritatea unui monstru anonim, neresponsabil și mai hain decât orice patron».

Cu toată reacțiunea sănătoasă, ce părea că se produce prin înființarea sindicatelor galbene, succesul nu a fost în favoarea celor mai buni. Sindicatele roșii au exercitat asupra spiriților lucrătorilor o autoritate dictatorială.

«Lucrătorii cei mai violenți se supun, fără discuție, semnalului dat de comitetele revoluționare și declară imediat greva. Ludovic al XIV-lea sau Bonaparte n'ar fi îndrăznit să ia măsurile draconice dictate de aceste comitete cărora anonimatul lor, singur, le conferă un prestigiu».

5) **Proletariatul intelectual și sindicalismul.**—Una din cauzele care au alimentat sindicalismul revoluționar a fost și acțiunea unei părți a proletariatului intelectual, căruiu împrejurările inerente alcătuirii sociale de azi sau starea lui de semi-intelectualitate nu i-au asigurat o poziție definită pe lume ⁴⁴⁾.

«Mulțimea, îmbăscite cu noile doctrine, sunt alcătuite dintr'un amestec eterogen de ariviști fervenți, de fanatici convingiți, de universitari necăjiți, de umanitari ce bocesc și de o masă imensă de imbecili suptuși, cari urmează toate mișcările pentru motivul că slaba lor mentalitate îi condamnă să urmeze totdeauna ceva ⁴⁵⁾.

Cine, oare, ar putea, să determine procentul acelorari, ascultând, în întruniri și conferințe, bizară evanghelie a noiei credințe, ne fac să ne gândim la cuvintele lui Faust: «L'homme, quand il entend sonner des mots, se croit toujours obligé d'y attacher un sens»!

6) **Excesele doctrinare ale sindicalismului revoluționar.**—S'a spus, cu drept cuvânt, că singura libertate a viitorului este libertatea de a ne sfășia reciproc. Excesele sindicalismului vor duce, în chip neîndoielnic, la fenomenul anti-social al particularismului

profesional care exclude unitatea sufletească fără de care societatea socialistă viitoare nu poate primi o înjghebară.

Istoria sângeroasă a Florenței, în care suflul unitar al colectivității sociale fusese redus la diversitatea fragmentară a organizațiilor profesionale, tiranice și exclusiviste, și în care marele Dante fusese nevoit să se înscrie în controalele unei corporațiuni de meseriași spre a putea obține pâinea zilnică, este o dovadă concretă de rezultatul unor asemenea alncrubante utopii și de respectul pe care dictatura proletariatului—supremul vis al sindicalismului—il manifestă pentru tot ceea ce nu prezintă o afinitate cu dânsa.

Cum întodeauna istoria se repetă, situațiunea lui Dante s'a reproduș, sub altă formă, și în timpurile noastre. Fobia anti-intelectualistă, ce se observă în rândurile mișcării sindicaliste, nu a scutit pe marele Jaurès, în Franța, și pe Bebel, în Germania, de umiltoarea decepțiune de a constata că piedestalul gloriei și autorității lor era, în orice moment, de închiriat primului agitator sindicalist.

În țara noastră, intelectuali mișcării sunt ținuu într-o suspectă carantină. Un candidat socialist la următoarele alegeri mi-a confirmat faptul încercând să-mi explice și cauzele....

7) **Viltorul Sindicalismului.**—Este evident că democrația nu e sinonimă cu dominațiunea arbitrară și neordonată a mulțimei, și cu regimul pe care această mulțime îl are asigurat, în cadrul dreptului public, pentru libertatea ei de a se mișca și trăi.

Și dacă, totuși, această dominațiune s'ar produce sub forma unei revoluțiuni sindicaliste?

Succesul va fi trecător, și de dezastrele ce i-ar servi de temelie ar fi, poate, veșnice.

Caracterul efemer al acestui succes a fost întrevăzut de geniala intuiție a lui Jaurès, care a spus atât de bine:

«Nous avons bien sauté la baricade, mais toutes les difficultés se retrouvent de l'autre côté».

Și, aceste dificultăți nu le vor personifica nici patronatul industrial desființat, nici intelectuali, de cari sindicaliștii au oroare, nici vechile clase stăpânitoare în defavoarea cărora s'a rupt echilibrul, ci clasa acelei democrații rurale conștiente — simbol și izvor veșnic prosperă al vieții naționale — care n'are nici dorința, nici interesul ca teocrația sindicalistă să se substituie lumii oligarhice căreia de abea i s'a închis mormântul.

În consolidarea acestei democrații rurale și în captarea suflului muncitorești spre o mișcare socialistă, degajată de tendințele negativiste ale anarhiei de azi, stă reacțiunea și tot acolo se găsește limanul.

Cu ochii înfrigați, cu suflul frământat de neînștiș și cu dorința muncii cinstite, bazată pe egală îndreptățire a tuturor și pe triumful dreptului elementar de viață, o lume întreagă așteaptă apostolul care întârzie să vină....

În rândurile ce preced, * * *, care nu sunt altceva decât reminiscențele censurilor de citire, am căutat să fac o cât mai sumară expunere asupra istoriei asociaționismului.

Evoluțiunea dreptului sindical se confundă cu zbuciumul neîntrerupt al suflului omenesc în ascensiunea lui — dureroasă alternanță de suiguri și coborări — către formula, intangibilă poate, de progres, care a fascinat totdeauna umanitatea și către idealul acela de fericire generală despre care nemuritorul Faguet spunea că este fericit acela care visează, puțin naiv acela care vorbește și, hotărât, ridicul acela care scrie.

TRAIAN ALEXANDRESCU
Prim-Președintele Trib. Teleorman.

42) Le Temps din 30 August 1919.

43) G. Le Bon op. cit. pag. 199.

44) Ibid. pag. 160.

45) Ibid. pag. 290.